

Maj 1998
Beboerlistens Bjarne Overmark stiller de første spørgsmål i sagen på et byrådsmøde:
Hvorfor blev en kommunalansat sikkerhedsrepræsentant bortvist?

September 1998
Kommunens tidligere juridiske chef Niels Thorengaard bryder tavsheden og fortæller, at afskedigelsessagerne er behandlet på særlige morgenmøder.

Oktober 1998
Undersøgelse fra Kommunernes Landsforening viser 48 fejl i de første undersøgte 50 personale-sager.

Marts 1999
Den endelige undersøgelse viser fejl i 130 ud af 136 undersøgte sager. Det lykkes Keld Hüttel med SF's opbakning at fortsætte på borgmesterposten, men kommunaldirektøren afskediges.

Randers-borgmester Keld Hüttel th. drøfter skandalens udvikling sammen med byrådskolleger.

Gyldne håndtryk til millioner

Byrådsmedlem Bjarne Overmark finder ved et tilfælde et notat, der beskriver bortvisningen af en kommunal medarbejder. Han begynder at stille spørgsmål i byrådssalen. Spørgsmålene udløser en skandale.

Kommunernes Landsforening gennemgår 136 personale-sager for Randers Kommune og konstaterer fejl og ulovligheder i næsten allesammen. Én efter én ofrer borgmesteren sine nærmeste embedsmænd, indtil han står alene tilbage i spidsen for Danmarks sjette største by, hvor Socialdemokratiet har siddet på magten siden 1954. Tilbage sidder skatteborgerne med en millionregning. De skal betale for kommunens uberettigede fyringer og gyldne håndtryk til gode socialdemokrater.

SKANDALEN I RANDERS

AF HENRIK SÆRMARK-THOMSEN

På et tredjesals kontor i hjertet af Randers sidder en mand bøjet over en bunke papirer på et skrivebord. Advokatfuldmægtig Bjarne Overmark er ved at gennemgå en sagsmappe for en social klient, der føler sig svigtet af Randers Kommune. Efter timers læsning når han frem til sidste side: Side 135.

Han retter sig op i stolen. Overrasket. Det sidste papir i mappen har intet med den sociale klient at gøre. Det er et notat, der beskriver en bortvisning af en af kommunens medarbejdere.

Bjarne Overmark læser notatet igen. Der må være sket noget alvorligt, siden kommunen skrider til bortvisning af en sikkerhedsrepræsentant. Men notatet indeholder ingen oplysninger om årsagen.

Bjarne Overmark beslutter sig for at tage notatet med til det næste møde i byrådsalen, hvor han repræsenterer Beboerlisten. Måske kan borgmesteren kaste lys over sagen.

"Hvorfor blev medarbejderen bortvist?" spørger Bjarne Overmark på byrådsmødet den 25. maj 1998.

"Der forelå dokumentation for, at den pågældende havde iværksat ondsindede rygter om den nye leder," svarer byens socialdemokratiske borgmester Keld Hüttel.

Ondsindede rygter? Borgmesterens svar nærer Bjarne Overmarks nysgerrighed. Den historie vil han gerne høre nærmere om.

Det kommer han til.

En måned senere er historien på forsiden af den lokale avis. Kommunen skal betale 11 måneders løn i erstatning til den bortviste medarbejder.

"Vi har indgået et forlig i erkendelse af, at vores dokumentation i sagen ikke har været tilstrækkelig," erkender personaledirektør Finn Gleerup i Randers Amtsavis den 26. juni 1998.

Det hele begyndte året før, en fredag aften i august.

Den 45-årige socialpædagog og sikkerhedsrepræsentant Karin Friis var netop kommet hjem fra kursus, da det ringede på døren. En budbringer fra kommunens personalekontor overrakte hende en besked med følgende ordlyd: "Du er hermed bortvist fra din arbejdsplads, Tronholmcentret, med øjeblikkelig virkning."

Personalekontorets bud forsvandt hurtigt og efterlod en overrumplet Karin Friis i døråbningen. Først senere blev bortvisningen begrundet med, at hun skulle have udspredd rygter om, at lederen af Tronholmcentret havde en affære med en af de ansatte.

Karin Friis afviser anklagerne: "For det første bygger disse modbydelige beskyldninger på en lodret løgn. For det andet kommer bortvisningen uden nogen form for advarsel. Jeg har aldrig tidligere hørt de beskyldninger nævnt. Ikke for kommunens mand stod uden for min dør med et brev i hånden."

Kommunen anførte som en medvirkende årsag til bortvisningen, at Karin Friis havde givet modstridende forklaringer i sagen.

"Det passer ikke. Jeg blev aldrig hørt," påpeger hun.

Karin Friis kontaktede sit fagforbund, Socialpædagogernes Landsforbund i Århus, der indledte forhandlinger med Randers Kommune. Kommunen nægtede at trække bortvisningen tilbage. Men personaledirektør Finn Gleerup tilbød at fritstille Karin Friis med løn i nogle måneder. Han ville så i mellemtiden finde et andet job til hende. Karin Friis sagde nej.

"De havde sværet mig til. Et nyt job ville ikke rense mig," forklarer hun.

Sagen var ved at gå i hårdknude, da KL greb ind og tilbød Karin Friis en erstatning på 11 måneders løn.

For Karin Friis var pengene kun et plaster på såret. Hun følte sig nødsaget til at stå frem med sin historie.

"Jeg synes, at offentligheden skal have lov til at tage stilling til, om det er rimeligt, at en kommune kan behandle en medarbejder på den måde og så efterfølgende klare sagen ved at betale erstatning af skatteydernes penge," siger Karin Friis.

En uge senere taber Randers Kommune en sag om ligestilling ved byretten i Randers. Kommunen skal betale 40.000 kroner i erstatning til Vibeke Aagaard Glud, en 35-årig landskabsarkitekt i kommunens park- og kirkegårdsafdeling.

I 1996 søgte hun stillingen som leder af kommunens kirkegårdskontor. Et enigt ansættelsesudvalg sagde god for hende. Men det gjorde ikke indtryk på kommunens personaledirektør. Han forholdt sig tavs i to uger, før han sendte bud efter hende.

Vibeke Aagaard Glud husker stadig samtalen på Finn Gleerups kontor: "Han sagde ligeud, at jeg var en ustabil arbejdskraft. I betragtning af at jeg havde kommunerekord i fravær på grund af mine tre børn, kunne han ikke acceptere mig som kirkegårdskontorets leder."

Finn Gleerup nægtede at give hende en skriftlig begrundelse. Og Vibeke Aa-

gaard Glud frygtede, at den uopfyldte indstilling ville plette papirerne i hendes personalemappe.

"Jeg ville for altid være stemplet som ustabil og uhæderlig. Og jeg ville aldrig kunne søge et job uden for Randers Kommune."

Hun så kun én udvej: En retssag.

Ved byretten i Randers kunne personaledirektøren ikke føre dokumentation for sine påstande. Han undlod sågar at fremlægge medarbejderens fraværsliste. Men den liste fremlagde Vibeke Aagaard Gluds fagforbund. Ganske vist havde hun i sine fire års ansættelse ved kommunen haft barselsorlov to gange, men hun lå langt under gennemsnittet med hensyn til sygefravær.

Fire dage senere er den gal igen.

Det kommer frem, at Randers Kommune har tabt endnu en personalesag. Denne gang skal kommunen af med 240.000 kroner til en 50-årig kantinedame, der blev bortvist fra sin arbejdsplads gennem 13 år.

Fire røde kort

Der var røg i køkkenet. Den nye leder af Randers Kommunes kantine på Laksetorvet fulgte ikke opskriften på godt arbejdsklima.

Flere ansatte klagede deres nød til personaledirektør Finn Gleerup, der tog affære. Han bad kantinepersonalet om at udfylde et anonymt spørgeskema med titlen: *"Hjælp din chef til at blive en bedre leder."*

Da svarene forelå, blev fire medarbejdere bortvist fra kantinen.

Da ikke alle kvinderne ønsker deres navn offentliggjort, optræder de i denne skildring som A, B, C og D.

A, B og C var organiseret i den lokale afdeling af FOA, Forbundet af Offentligt Ansatte. D var medlem af Økonomaforeningen. Det fik betydning, da de fik det røde kort i kantinen.

D modtog senere en erstatning på 240.000 kroner for uberettiget bortvisning. A, B og C fik ikke en krone.

Det var personaledirektør Finn Gleerup, der bortviste de fire kvinder. Han kaldte dem op på sit kontor og gjorde det klart, at han var utilfreds med deres besvarelse og kritik af kantinelederen.

D erindrere personaledirektørens vrede: Han sagde: *"Når I mener, at hun er så dårlig en chef, så skal jeg befri jer for hende. Jeg får jer alle sammen fjernet. I bliver forflyttet. Jeg vil ikke have jer i kantinen længere."*

Kantinedamerne var lamslåede.

"Vi forstod ingenting. Vores leder havde opfordret os til at besvare spørgeskemaet så ærligt som muligt. Og vi var lovet fuld anonymitet. Der stod endda på skemaet, at besvarelserne ikke ville få konsekvenser for os. Vi var da udmærket klar over, at den nyindsatte leder var udpeget af Finn Gleerup personligt. Men hans reaktion kom alligevel fuldstænd-

dig bag på os," fortæller D, der søgte hjælp hos Økonomaforeningen i København.

De tre kolleger ville også hente hjælp i deres fagforening, og D fulgte med dem til den lokale afdeling af FOA. Her lyttede byrådsmedlem og sektorformand Inge-Lise Christensen med sympati til den lille deputation. Hun lovede dem, at hun ville tage sagen op med sin partifælle, borgmester Keld Hüttel.

Kvinderne var med på rådhuset, da Inge-Lise Christensen under en pause i byrådsmødet opsøgte borgmesteren for at forelægge ham problemet. De to socialdemokrater talte sammen. Siden fik kantinedamerne at vide, at borgmesteren følte sig fuldt informeret, og at sagen nu måtte gå sin gang.

FOA's afdeling i Randers kontaktede forbundets jurister i København for at få deres vurdering af sagen. De konkluderede, at der ikke var nogen sag. Den besked gik videre til de tre medlemmer, der så heller ikke ønskede at foretage sig yderligere.

For D gik det anderledes

Da hun senere blev kaldt op på personaledirektørens kontor, fik hun tilbudt et job på et plejehjem. Men hun takkede nej: *"Jeg har et job. Jeg har ikke brug for et mere."*

Personaledirektøren lod hende forstå, at det ikke var ment som et tilbud: *"Bestem dig her og nu, for du skal ikke længere møde på arbejde i kantinen på Laksetorvet."*

D kontaktede atter Økonomaforeningen. Her beroligede man hende med, at personaledirektøren ikke bare kunne flytte rundt med hende uden varsel.

Dagen efter mødet med Finn Gleerup blev D hjemme. Personaledirektøren havde jo sagt, at hun ikke skulle vise sig i kantinen. Siden fik hun besked om, at hun var fyret, fordi hun ikke mødte på arbejde på plejehjemmet.

Nu gik Økonomaforeningen ind i sagen. Forbundets jurist Jørgen Juel tog kontakt med Finn Gleerup og forklarede, at D ikke ønskede at gøre en stor sag ud af det. Hun var blot interesseret i en snak med kommunen, så man i fællesskab kunne finde et passende job til hende.

Finn Gleerup afviste Økonomaforeningens tilbud om forhandling. Han stillede i stedet et ultimatum: *"Hvis ikke I dropper den sag, så skal jeg sørge for, at hun aldrig igen får job i Randers Kommune."*

"Jamen, det kan du da ikke mene," protesterede Jørgen Juel, der troede, at det var en fortalelse.

Men så tilføjede Finn Gleerup: *"Du må forstå, Jørgen Juel, det er en hård verden, vi lever i."*

Økonomaforeningens jurist truede personaledirektøren med at bringe sagen for borgmesteren, men det fik blot Finn Gleerup til at bryde ud i latter: *"Det er ikke borgmesteren, der bestemmer i Randers. Det er mig."*

Jørgen Juel skrev alligevel til borgmester Keld Hüttel og spurgte, om han kunne acceptere personaledirektørens handle måde – og om denne var i overensstemmelse med den gældende personalepolitik i Randers Kommune. Juristen påpegede, at

der var tale om helt elementære og klokkeklare overtrædelser af både funktionærloven og forvaltningsloven.

Borgmesterens svar vakte forundring hos Jørgen Juel: *"Han skrev, at han følte sig fuldt orienteret om sagen og ikke fandt det nødvendigt at mødes. Borgmesterens afvisning var mig ubegribelig. Forvaltningsloven var overtrådt, og der var udøvet både magtmisbrug og afpresning. Men Randers Kommune ønskede ingen dialog."*

Økonomaforeningen stævnedes Randers Kommune for ulovlig bortvisning. Kort efter forsøgte D at blive dagplejemor. Hun rettede henvendelse til det kontor ved Randers Kommune, der står for ordningen, og fik hurtigt sit hjem godkendt til dagpleje.

Men dagen efter social- og sundhedsforvaltningens besøg blev hun ringet op af afdelingens chef. Han forklarede, at han ikke turde give hende den endelige godkendelse, før han havde talt med Finn Gleerup.

Afdelingschefen ringede senere tilbage. D var godkendt og ville få tre børn i dagpleje fra 1. januar 1998. Den tilbageholdte løn ville hun også få udbetalt.

Hun skulle bare gøre én ting til gengæld: Droppe sagen.

Det nægtede D. Og dermed røg godkendelsen.

Støtte til Gleerup

Bjarne Overmark er rystet. På få uger har Randers Kommune tabt tre personalesager og udbetalt mere end en halv million kroner i erstatning. Han sætter sig til tastaturet og forfatter et brev til borgmesteren og pressen. I brevet gør han det klart, at Beboerlisten på det kommende byrådsmøde vil stille forslag om, at personalelederen afskediges.

Bjarne Overmarks angreb på personalelederen vækker harme. Borgmesteren finder det usmageligt. Randers Amtsavis kalder det ulækkert og uanstændigt. Og adskillige byrådsmedlemmer reagerer gennem læserbreve.

"Nu må Overmarks vanvittige tåbeligheder stoppes, således at vi i byrådet kan bruge vor tid på at arbejde til gavn for byens borgere," skriver Aage Stenz, byrådsmedlem for Socialdemokratiet. Hans partifælle Henning Jensen Nyhuus erklærer sig enig: *"Han skaber ravage, men ingen resultater [...] Byrådsmedlemmerne kender ham og gider ikke høre på ham. Sådan er realiteterne."*

Fra den anden side af byrådsalen er der heller ingen støtte til Bjarne Overmark.

"Bjarne Overmarks handling virker komplet tåbelig. Han er i færd med at bombe Randers Kommunes personalepolitik 10-20 år tilbage i tiden. Forhåbentligt er det synligt for enhver, at Bjarne Overmark hverken er seriøs eller ansvarlig i sit byrådsarbejde. Hvis byrådsalen havde haft en skammekrog, så burde Overmark stilles derhen," skriver Venstres gruppeformand Kurt Helge Andersen.

Få dage senere samles byrådet på det gamle rådhus. Bag lukkede døre afviser et massivt flertal Beboerlistens forslag om at fyre personalelederen.

Gruppeformændene fra V, K, S og SF erkender, at der er begået fejl i konkrete sager. De lover, at der nu vil blive strammet op på kommunens procedurer i forbindelse med afskedigelser. Men længere vil de ikke gå.

Bjarne Overmark forlanger på samme møde aktindsigt i samtlige sager om uanmodet afsked siden 1994 – det år han trådte ind i byrådet. Men flertallet er imod.

Det vil være en uforholdsmæssig stor arbejdsbyrde for administrationen at finde de 700 sager frem, lyder begrundelsen.

Man vil dog tillade, at Bjarne Overmark får aktindsigt i 140 sager, hvor de faglige organisationer og kommunen har været uenige om afskedigelsen.

Dagen efter byrådsmødet meddeler kommunens personaleleder, at han holder en tænkepause fra jobbet.

"Jeg må konstatere, at personalelederen i øjeblikket er under et meget stærkt pres på grund af de uhørt grove angreb fra Bjarne Overmark. Men jeg håber absolut ikke, at Finn Gleerup vælger at gå. Jeg har fuld tillid til ham," understreger borgmesteren over for pressen.

To dage senere bekendtgør Finn Gleerup, at han ønsker at forlade sin stilling som personalechef for kommunens 7000 ansatte. Men ansvaret vil han ikke løbe fra.

"Ansvaret for de begåede fejl i personalesagerne er mit alene. Jeg er ked af, at det i visse dele af pressen er fremstået, som om jeg forsøger at løbe fra mit ansvar som personaleleder og give aben videre til borgmesteren og kommunalederen. Det ønsker jeg på ingen måde," fastslår Finn Gleerup, der indtil videre fritages for tjeneste.

Borgmesteren beklager Finn Gleerups beslutning.

"Det er dybt bekymrende, når en af kommunens direktører vælger at gå på grund af en personhet fra et byrådsmedlem. Vi risikerer, at ingen af kommunens chefer tør tage beslutninger af frygt for at blive den næste," forudsiger Keld Hüttel. Borgmesteren er tydeligt berørt af personalelederen farvel.

"Siden Finn Gleerup kom til Randers i midten af 70'erne, har vi udviklet et nært venskab. Derfor går det mig også personligt på, at han nu ønsker at gå. Men vort venskab skal nok bestå," forsikrer borgmesteren.

Også fra andre sider er der støtte til personalelederen. Byrådspartierne Venstre, Konservativt Folkeparti, Socialdemokratiet og SF, der tilsammen repræsenterer 21 af de 25 byrådsmandater, udsender en fælles pressemeddelelse. De beklager Finn Gleerups beslutning om at trække sig, for han nyder stadig deres fulde opbakning.

Den følgende uge hagler kritikken ned over Beboerlistens førstemand. Kollegerne i byrådet bryder sig ikke om hans måde at føre politik på. Socialdemokraterne kalder Bjarne Overmark en selvbestaltet korsfarer.

Al kritik forstummer

Direktionen og økonomiudvalget har i al stilhed bedt en konsulent fra KL om at foretage en stikprøvekontrol i en række afskedigelsessager, som efter kommunens opfattelse er problemfri. Undersøgelsen viser, at flere fyringer er sket på et tvivlsomt juridisk grundlag. Derfor indstiller økonomiudvalget til byrådet, at KL undersøger 140 sager om uønsket afsked. KL skal granske sagerne for juridiske fejl for til sidst at komme med en samlet rapport.

De næste dage bringer flere overraskelser.

Ifølge et fortroligt notat fra kommunens økonomiudvalg skal Finn Gleerup præsenteres for en regulær fyreseddel på næste byrådsmøde, den 7. september 1998. Oplægget kommer fra kommunaldirektør Palle Dinesen, der tidligere har støttet personalelederen.

På dagen for byrådsmødet dukker nye oplysninger op.

Bjarne Overmark har fået aktindsigt i Finn Gleerups personalemappe. Her har han fundet dokumenter, der viser at personalelederen tre måneder tidligere gav sig selv en lukrativ aftale.

Finn Gleerup fik sin souschef til at underskrive en såkaldt generationsskifteaftale. Aftalen betyder, at den 54-årige personalelederen stort set er uopsigelig til han fylder 60 år. Samtidig sikrer aftalen Finn Gleerup 7.500 kroner ekstra om måneden i løn de kommende seks år.

Af papirerne fremgår det også, at kommunaldirektøren protesterede, da Finn Gleerup præsenterede ham for aftalen. Palle Dinesen forklarede, at den slags aftaler skulle indgås med den nærmeste overordnede – og ikke den nærmeste underordnede.

Samtalen udviklede sig til et skænderi. Finn Gleerup forlangte, at kommunaldirektøren trak sin protest tilbage. Palle Dinesen nægtede. Personaledirektøren blev rasende og truede kommunaldirektøren. Finn Gleerup lod ham vide, at han kendte til sager, der, hvis de kom frem, kunne blive ubehagelige for andre personer.

Kommunaldirektøren skrev bagefter hele samtalen ned. Siden fandt notaterne vej til Bjarne Overmarks skrivebord. På byrådsmødet spørger Bjarne Overmark borgmesteren, om der er noget han mener byrådsmedlemmerne bør vide.

Svaret er tvetydigt: *"Jeg opfatter ikke Finn Gleerups udtalelser som trusler. Finn Gleerup var meget stresset på det pågældende tidspunkt. Han har vel sagt det i en form for frustration."*

Keld Hüttel benytter dog lejligheden til at slå fast, at ansvaret for korrekt sagsbehandling i afskedigelsessager ligger hos personalelederen. Og han understreger, at hverken han eller kommunaldirektøren har været involveret i afskedigelsessager.

Da byrådet lidt senere lukker dørene for offentligheden, undsiger borgmesteren endnu engang sin gamle ven. Han stemmer for, at kommunen skal indlede en afskedigelsessag mod Finn Gleerup.

Afstemningen splitter Socialdemokratiet. Af de 11 tilstedeværende socialdemokrater stemmer kun fire for. De øvrige – fortrinsvis lokale fagforeningsfolk – vil ikke være med til at dømme personalelederen, før KL-rapporten foreligger.

Men det vil et flertal af byrådsmedlemmerne. De beslutter, at KL skal indlede forhandlinger med Finn Gleerups fagforening, HK i Randers, om en aftrædelse.

De samme byrådspolitikere virker chokerede, da de kort efter kan læse i avisen, at en fyring af personalelederen kan komme til at koste kommunen millioner. Det viser sig nemlig, at økonomiudvalget har glemt at fastslå, hvem der kan indgå en generationsskifteaftale.

Så rent juridisk tyder det på, at Finn Gleerup var i sin gode ret, da han fik sin underordnede til at underskrive aftalen. Og er personalelederen aftale gyldig, kan han ikke fyres.

Hvis byrådet alligevel fastholder beslutningen om at fyre personalelederen, vil det koste kommunen 4,2 millioner kroner – med mindre kommunen kan hænge ham op på en tjenesteforseelse.

Få dage senere kræver Venstre, at borgmesteren og kommunaldirektøren drager konsekvensen af rodet i den kommunale forvaltning. Partiet indkalder til ekstraordinært byrådsmøde.

Både Keld Hüttel og Palle Dinesen rider stormen af, for kun Beboerlisten stemmer for Venstres forslag om at udtale mistillid til borgmesteren. Og efter råd fra cand. jur. Per Rohde Soelberg, kontorchef i KL og leder af den undersøgelse kommunen har sat i værk, vælger Venstres byrådsgruppe helt at trække forslaget om mistillid til Palle Dinesen. For fyrer byrådet kommunaldirektøren som den ansvarlige for kommunens personalepolitik, går Finn Gleerup fri.

Balladen om Okking

Mens byrådsmedlemmerne og KL diskuterer, hvordan de – billigst muligt – slipper af med kommunens personalelederen gennem 18 år, dukker nye personalsager op i pressen. De synes alle at følge et bestemt mønster. Medarbejdere i Randers Kommune er blevet kaldt til samtale på Finn Gleerups kontor og er gået derfra som tidligere ansatte.

Sådan gik det den 58-årige viceinspektør N.C. Christensen, da han en sommerdag i 1996 blev kaldt til møde på kommunen.

Få timer forinden var han fløjtende mødt op på sin arbejdsplads gennem 33 år, Rytterskolen i Randers. Det var skolens fødselsdag, og NC – som alle kalder ham – var i højt humør.

Ved 13-tiden gav skolens inspektør NC besked om, at han skulle indfinde sig til møde hos kommunens personalelederen en halv time senere.

Det var første gang, N.C. Christensen mødte personalelederen, der var rolig og meget venlig. Finn Gleerup kaldte ham sågar NC.

"Du skal ikke komme på skolen mere NC. Vi fyrer dig ikke. Du får en fratrædelsesordning, og det er noget helt andet."

Ordren blev afleveret med rolig stemme af personalelederen. Alligevel var effekten lammende, husker N.C. Christensen: *"Jeg havde været på samme skole i 33 år, heraf 23 år som viceinspektør, og jeg har aldrig modtaget så meget som en advarsel. Så jeg var nærmest i chok."*

Om aftenen gik NC over på den tomme skole og pakkede sine sager for sidste gang. De læserbreve og støttedemonstrationer, der fulgte, blodgjorde ikke den kommunale arbejdsgiver.

N.C. Christensen afstod fra retssag og ballade. Til gengæld fik han en aftale med kommunen, der gav ham seks måneder med fuld løn og en forhøjet pension.

Et år tidligere blev en kvinde, der ikke ønsker sit navn frem, udrenset.

Kalenderen viste den 10. juli 1995, og klokken var tæt på middag. Hun var netop kommet hjem fra første dag på jobbet efter to ugers sommerferie, da telefonen ringede. I røret var en stærkt ophidset personaleleder.

"Hvis ikke der ligger 8.000 kroner på mit bord inden for tre timer, så melder jeg dig til politiet for tyveri," truede han.

Samtalen var kulminationen på det mareridt, der var begyndt, da hun tidligere på dagen mødte på sin arbejdsplads, en kommunal handicapinstitution. Institutionens leder anklagede hende for at have stjålet penge fra beboerne. Da hun afviste den alvorlige anklage, blev hun sendt op til personalelederen. Efter en voldsom opsang blev hun med øjeblikkelig virkning bortvist fra sin arbejdsplads gennem mere end fire år.

Beskyldningerne ramte kvinden hårdt, og hendes læge rådede hende til at sygemelde sig. Hun var bange for Finn Gleerup og følte sig svigtet af kolleger og foresatte.

Kvinden kontaktede sin fagforening, FOA. Forbundet fandt bortvisningen forkert, da der ingen beviser var for det påståede tyveri. Men FOA gjorde det samtidig klart for det fortvivlede medlem, at forbundet ikke kunne forhindre kommunen i at bortvise hende.

På FOA's råd skrev hun derefter under på et forlig med Randers Kommune. Hun fraskrev sig retten til at føre sag og fratrådte uden økonomisk godtgørelse. Kommunen lovede til gengæld at begrunde hendes fyring med omstruktureringer og ikke tyveri. Samtidig lovede personalelederen at finde et nyt job til hende i kommunen.

Alt dette blev aftalt, inden politiet afsluttede deres efterforskning i sagen. I september 1995 blev kvinden fuldstændig renset for alle anklager. Det gavnede dog ikke hendes muligheder. Kvinden søgte siden 6-7 stillinger ved Randers Kommune, men hun hørte aldrig fra Finn Gleerup.

Personalelederen havde også en finger med i spillet, da skuespilleren Jens Okking forlod chefposten på Værket, musik- og teaterhuset i Randers.

Da historien slap ud en novemberdag i 1989, var den så stor, at den henviste Berlin-murens fald til side to i byens avis.

"Okking kunne ikke magte jobbet," konstaterede borgmester Keld Hüttel dengang. Sandheden synes at være en anden.

Det hele begyndte omkring Jens Okkings 50-års fødselsdag. Kommunens vice-skoleleder, Claus Drewes, havde af borgmesteren fået lov til at arrangere et surprise-party for Jens Okking.

Efterfølgende blev fødselaren beskyldt for at tjene på festen ved at modtage returkommission fra en af festens sponsorer. Men ifølge Claus Drewes var beskyldningerne uden hold i virkeligheden:

"Jens Okking havde absolut ingen anelse om indholdet af den fest, jeg arrangerede. Jeg traf alle aftaler, og det vidste både borgmesteren, kommunaldirektøren og Finn Gleerup. Jeg havde selv fortalt dem det."

Claus Drewes stod ikke frem dengang, fordi han frygtede at blive fyret.

I 1995 blev han skilt. Han ville flytte fra byen og sagde sit job op. Randers Kommune gav ham halvandet års fuld løn, da han fratrådte. Oven i blev han tildelt en pension på 14.000 kroner om måneden resten af sit liv.

Claus Drewes husker stadig personalelederen sidste bemærkning: *"Finn Gleerup sagde til mig, at min pension ville blive revurderet, hvis jeg gik til pressen med min viden. I dag fortryder jeg, at jeg ikke viste manuskript og støttede Jens Okking."*

Som leder af Værket følte Jens Okking sig hver eneste dag sjoflet af *"triumviratet"* – kommunaldirektøren, personalelederen og borgmesteren. Det dårlige forhold in mellem skuespilleren og den kommunale topledelse kulminerede, da Jens Okking engagerede Victor Borge til et show på Værket.

Jens Okking blev bedt om at udlevere 200 gratis billetter til byrådet, kommunens chefer og andre højtstående randrusianere. Det nægtede han. Budgettet til et så stort navn var i forvejen anstrengt. Og Okking gav udtryk for, at det vel først og fremmest var byrådsmedlemmerne og direktorerne, der havde råd til billetter til 800 kroner stykket.

Okking blev kaldt ind på Gleerups kontor, hvor han blev spurgt, hvad et gyltend håndtryk skulle koste. Under mødet fik han gentagne gange at vide, at hvis han ikke gik selv, ville han blive fyret.

Til sidst forlod Jens Okking Randers. Han fik 70.000 kroner med på en spærret konto, og et langt større beløb kunne han hæve, da han fyldte 60 år.

Thorengaards historie

Bjarne Overmarks telefon ringer konstant. I røret er tidligere ansatte ved Randers Kommune. De har alle en historie at fortælle. Det gælder også Niels Thorengaard.

Den tidligere juridiske chef i Randers Kommune står pludselig i Bjarne Overmarks kontor. Han spørger Bjarne Overmark, om han har hørt tale om de daglige

morgenmøder i centralforvaltningen. Bjarne Overmark ryster på hovedet.

Kommunens tidligere juridiske chef forklarer, at han gennem flere år deltog i de daglige morgenmøder i centralforvaltningen på Laksetorvet. De andre ved bordet var kommunens kommunaldirektør, økonomidirektøren og personalelederen Finn Gleerup.

På moderne drøftede man aktuelle sager fra de forskellige afdelinger. For Thorengaards vedkommende kunne det for eksempel dreje sig om jordkøb. Niels Thorengaard havde ikke beføjelse til på egen hånd at købe jord, så kommunaldirektørens tilkendegivelser på morgenmøderne havde ofte karakter af en fuldmagt.

Alle sager skulle godkendes af kommunaldirektøren – også personalesagerne. Derfor medbragte personalelederen Finn Gleerup altid en håndskreven liste med navne på "problematiske" medarbejdere i Randers Kommune.

Det var Thorengaards klare indtryk, at kommunaldirektøren og personalelederen allerede havde diskuteret disse sager, når personalelederen trak listen frem til morgenmøderne. Men Finn Gleerup manglede den endelige tilladelse, før sagerne – der involverede ansatte på alle niveauer – kunne afsluttes.

"Og når der af og til var sager med politiske undertoner, forlod Palle Dinesen bordet og rådførte sig med borgmesteren. Kort efter kom han tilbage og godkendte eller afviste den foreslåede afslutning på sagen," forklarer Niels Thorengaard.

Bjarne Overmark går til pressen med historien. Men hverken borgmesteren eller kommunaldirektøren reagerer. Bjarne Overmark skriver derfor et brev til borgmesteren. Han beder Keld Hüttel om at forholde sig til Niels Thorengaards forklaring.

Borgmesteren skriver tilbage: "Jeg kan vedrørende perioden 1994-1998 oplyse, at der næsten dagligt er holdt morgenmøder i centralforvaltningen. På disse møder fordeler man post, og man drøfter sager af fælles interesse. Imidlertid kan hverken kommunaldirektøren eller jeg på nogen måde genkende den opfattelse af morgenmøderne, som du har fået efter dine samtaler med tidligere kontorchef Niels Thorengaard."

En partifælle kommer borgmesteren til undsætning. I et læserbrev i Randers Amtsavis skriver byrådsmedlem Henning Jensen Nyhuus:

"Fortæl nu læserne, hvorfor juristen er holdt op ved Randers Kommune og fortæl os så, om juristen er syg eller rask [...]."

Også kommunaldirektøren sår tvivl om Niels Thorengaards troværdighed. Palle Dinesen bemærker offentligt, at Thorengaards personalemappe indeholder belastende oplysninger.

Selv har den 52-årige Niels Thorengaard forgæves forsøgt at afgive forklaring om forholdene i Randers Kommune for en dommer. Men det kunne ikke berammes, inden hans længe planlagte emigration til USA. Han indvilliger i stedet i et interview med Jyllands-Posten.

Niels Thorengaards historie tager sin begyndelse pinsemorgen 1993.

Thorengaard gjorde store øjne, da han opdagede udgravningen for enden af Østervold i Randers, hvor byens store virksomhed, bryggeriet Thor, skulle udvide. På sin daglige runde med hunden så han knogler og potteskår stikke frem af jorden.

"Hvordan kan man køre rundt her med en bulldozer," tænkte kommunens juridiske chef. Han kontaktede omgående byens stadsarkivar.

"Han sagde, at jeg skulle slappe af. For når der blev gravet inde i byen, skulle det være under opsyn af en museumsagt," fortæller Niels Thorengaard.

Men det viste sig, at Kulturhistorisk Museum i Randers havde begået en fejl. Jorden var ikke blevet undersøgt for levn fra fortiden, og der havde heller ikke været en museumsagt.

På Niels Thorengaards opfordring blev der søgt om penge hos Nationalmuseet, og i en uge ledte man efter fortidsminder.

Fleere ting fra 1300- og 1400-tallet dukkede frem. Men man fandt det ikke umagen værd at søge om flere midler. Så tog Niels Thorengaard selv skovlen frem.

"Jeg gravede som en gal. Det var jeg nødt til, når museet ikke gad."

Til sidst kunne Thorengaard overdrage to sække med fund til museet.

"Arkæologi og historie har altid været min store interesse, og pludselig var jeg nabo til en spændende udgravning. Jeg må indrømme, at jeg gik med en stille drøm om at finde noget i retning af guldhornene," forklarer Niels Thorengaard, der slet ikke havde tid til at nyde sommerferien i Skagen. Tre dage i træk dronedede han tidligt om morgenen til Randers for at grave.

Thorengaard præsenterede løbende de spændende fund for sine underordnede.

"I begyndelsen var de benovede. Det samme kan man desværre ikke sige om min daværende samleverske. Hun var godt og grundigt træt af, at jeg gravede til langt ud på aftenen og sågar slæbte sten med hjem for at vaske dem," husker han.

Mens Thorengaard gravede om kap med tiden, begyndte folk at tale bag hans ryg.

"Mine underordnede betragtede fundene som værdiløse, og de ringede til min samleverske og sagde: "Den er helt gal med Thorengaard." De ringede også til min læge og fortalte, at jeg gik og gravede i min fritid. Men for pokker, jeg har interesseret mig for den slags siden gymnasietiden."

Det varede dog ikke længe, før Thorengaard fik brug for at søge læge. Han havde pådraget sig en pandehulebetændelse og måtte lade sig sygemelde med en drønende hovedpine.

"Kommunens personalelederen Finn Gleerup, ringede til min samleverske og sagde, at jeg sikkert havde en hjernesvulst. Hun blev naturligvis bekymret og bad mig ringe til lægen," erindrer Niels Thorengaard.

Thorengaards private læge Hasse Hinrichsen, der også var kommunens lægekonsulent, kom på sygebesøg.

"Han ville give mig alle mulige piller – blandt andet nervemedicin. Da jeg senere tog en af pillerne, blev jeg endnu mere syg."

Mens Thorengaard var sygemeldt, tog han på ferie til Oslo og Stockholm. Han ville også have været en tur i Estland, men passet havde han efterladt derhjemme, og pengene var også ved at slippe op. Så Thorengaard vendte hjem til Randers den 23. september 1993 sent om aftenen.

I lufthavnbusserne fra Tirstrup snakkede han med Christian Høgh, en lokal forsikringsmand. Christian Høgh husker stadig det møde: *"Jeg havde flere gange tidligere truffet Thorengaard, og jeg bemærkede intet usædvanligt ved hans adfærd den aften. Han virkede ikke optaget af noget bestemt emne."*

Tilbage i Randers opdagede Thorengaard, at han havde glemt nøglen til huset. Forgæves forsøgte han at banke samleversken op.

"Der stod jeg midt på gaden med min kuffert. Dødtæt. Til sidst fandt jeg en stige, kravlede op til vinduet på første sal og slog et lille vindue ind. Det var jo trods alt billigere end at få en låsesmed til at komme. Men det skulle jeg aldrig have gjort," erkender Niels Thorengaard.

Dagen efter kom to af Thorengaards underordnede på uanmeldt besøg. Og de var knap nået inden for døren, før læge Hasse Hinrichsen ringede på. Med Thorengaards underordnede i baggrunden undersøgte han den hjemvendte og skrev derefter en lægeerklæring, der fik afgørende betydning.

"Pågående er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må sidestilles hermed," skrev læge Hasse Hinrichsen og anbefalede, at patienten blev tvangsindlagt.

Diagnosen lød på paranoid psykose med maniske træk. Lægen lagde vægt på, at det var denne lidelse, der var årsag til Thorengaards sygemelding.

"Han er i tiltagende grad blevet opslugt i forskellige roller blandt andet som arkæolog. Finder sten som museet har overset. Der har været episoder, hvor samleveren måtte smage på kaffen (kunne være forgivet), og han har haft hat på hovedet for at undgå stråler. Er i dag helt opslugt af tanken om "at rejse er at leve"," vurderede Hasse Hinrichsen i sin lægeerklæring.

"Inden for de seneste tre uger har han brugt godt 100.000 kroner, og der kommer stadig regninger og bødeforlæg ind ad døren," hedder det også.

Lægen noterede videre, at Thorengaard *"brød ind hos sig selv på første sal, medens familien sad i stuen"*.

Fem dage efter lægens besøg stod der pludselig to betjente og en låsesmed i stuen, hvor en overrasket Thorengaard sad med formiddagskaffen og avisen.

"De sagde, at nu skulle jeg til Risskov. Jeg bad om at se politiskillet. Det var OK. Så ringede jeg til en advokat og bad ham tage sig af sagen," erindrer Niels Thorengaard.

Med en betjent ved sin side blev Niels Thorengaard i ambulance kørt til Psykiatrisk Hospital i Risskov, hvor han blev indlagt på den lukkede afdeling.

"Det var helt kafkask. Jeg kunne ikke få at vide, hvorfor jeg var indlagt – ud over, at jeg havde brugt for mange penge. Men jeg har jo penge nok," bemærker Niels Thorengaard.

Ifølge journalen fra Risskov udspillede der sig et dagligt ritual på den lukkede afdeling, hvor patienten fra Randers protesterede mod indlæggelsen og krævede at blive udskrevet.

"Jeg blev undersøgt uden blodprøve. Ingen undersøgte mig for bakteriologiske sygdomme. Selv om jeg stadig havde pandedhulebetændelse og den her voldsomme hovedpine, der nærmest løb som en rislen under hovedbunden," husker Niels Thorengaard.

Den behandlende overlæge førte flere samtaler med Niels Thorengaard. Han bemærkede blandt andet, at patienten slet ikke følte sig syg. Patienten ønskede ikke at diskutere, hvad der var foregået op til indlæggelsen *"idet han insisterende opholder sig ved det forkerte ved at blive tvangsindlagt, når man sidder stille og drikker kaffe."*

Under samtalerne forsøgte patienten at vende situationen på hovedet. Han var parat til at vædde på, at blev overlægen underkastet en psykotest, ville den vise, at også han var syg.

"Patienten vender ofte mine spørgsmål den anden vej og ofte med spørgsmål om, hvordan man kan definere, hvad der er normalt og unormalt," skriver overlægen i journalen.

Siden Thorengaard var blevet indlagt, havde advokat Paul Björn haft travlt. Sagen var indbragt for retten som en hastesag, og et retsmøde var berammet til den 15. oktober 1993.

Fire dage før retsmødet blev Niels Thorengaard pludselig udskrevet.

Han havde på det tidspunkt været indlagt i 10 dage, uden at han på noget tidspunkt havde fået hverken medicin eller anden behandling.

Med Niels Thorengaards tilladelse forelægger Jyllands-Posten hans journal for en praktiserende psykiater, der tidligere har været tilknyttet et statshospital. Psykiateren mener, at indlæggelsen lyder fornuftig nok – hvis én afgørende betingelse er opfyldt: *"Der skal være tale om en pludselig og dramatisk ændring af personens adfærd. Hvis personen i årevis har opført sig som en excentriker, så er det ikke en gyldig grund til pludselig at lade vedkommende indlægge. Så skulle man jo også have indlagt en type som Simon Spies."*

Flere personer tæt på Niels Thorengaard stiller sig stadig uforstående over for tvangsindlæggelsen. Randers Kommunes juridiske chef var en ildsjæl, der altid engagerede sig 100 pct.

Fra omgangskredsen lyder det samstemmende: *"Han kørte i et højt gear. Men det har han altid gjort. I tiden op til indlæggelsen var han, som han plejer at være."*

En rystet Niels Thorengaard tog en tur til udlandet for at samle kræfter, inden han skulle tilbage på jobbet.

Mens Thorengaard var på ferie, bestilte personaleinspektør Finn Gleerup tid hos speciallæge i psykiatri, Thurid Hauerbach, Randers. Kommunen ønskede at få dokumentation for den juridiske chefs psykiske tilstand.

Dagen efter den første konsultation modtog Finn Gleerup et brev med følgende ordlyd: *"Niels Thorengaard mødte til undersøgelse hos mig 25.11.93. Han ønsker*

ikke, at jeg udtaler mig om hans helbredsmæssige tilstand," hedder det i brevet, der er signeret af Thurid Hauerbach.

"Mine samtaler med Thurid Hauerbach havde karakter af kantinesnak. Vi udvekslede ligegyldigheder. Jeg havde lige været på ferie på Gran Canaria, og hun ville vide, hvordan vejret havde været. Det kørte hver gang i den dur, og til sidst gad jeg ikke bruge mere tid på det," fortæller Niels Thorengaard.

Den 1. december 1993 blev han kaldt til møde hos kommunaldirektør Palle Dinesen. Thorengaard blev frataget en række beføjelser. Men han fik lov at vende tilbage til sit arbejde under forudsætning af, at han indledte et behandlingsforløb samt tog den ordinerede medicin.

Thorengaard havde været tilbage som leder af den juridiske afdeling i et par måneder, da mørke skyer trak op over det politiske liv i Randers.

Kommunen skulle have ny skattedirektør. I korridorerne på Laksetorvet blev det antydnet, at socialdemokraterne bagte på en politisk rævekage. Selv om stillingen var slået op, tydede alt nemlig på, at partiets gruppeformand, Erik Mouritsen, på forhånd var udsat til jobbet.

På et morgenmøde drøftede kommunens ledelse, om der kunne være juridiske problemer i at ansætte et medlem af byrådet. Under samtalen blev Niels Thorengaard gjort bekendt med, at personalechef Finn Gleerup egenhændigt havde stået for en personlighedstest af ansøgerne til jobbet. Thorengaard protesterede.

"Personaledirektøren kan ikke foretage sådan en test af sin egen overrødværdi. Erik Mouritsen var medlem af økonomiudvalget, og det er den øverste personalemyndighed – også for personalechefen," fastslår Niels Thorengaard.

"Jeg påpegede, at hele ansættelsesforløbet var ugyldigt og burde gå om, fordi Finn Gleerup var inhabil. Det var de noget chokerede over, for på det tidspunkt havde de allerede meddelt Erik Mouritsen, at han ville blive indstillet til jobbet."

Dagen efter Thorengaards indvendinger blev der føjet et nyt kapitel til dramaet.

Thorengaard husker dagen i detaljer: "Jeg mødte lidt over otte og gik glad hen ad gangen for at give mig i kast med dagens arbejde, da en ligbleg sekretær kom farende ud fra et kontor. Hun var tydeligt nervøs. "Du skal stille hos kommunaldirektøren – NU!" sagde hun og forsvandt."

Kommunaldirektøren gik direkte til sagens kerne. Han beordrede Niels Thorengaard til at forlade arbejdspladsen omgående.

"Du skal gå hjem med det samme. Du har det ikke godt," fik jeg at vide. Jeg blev simpelthen bortvist, fritaget for arbejde, eller hvad man nu vil kalde det," husker Niels Thorengaard.

Sådan erindrer kommunaldirektøren ikke forløbet: "Han blev ikke fritaget for tjeneste. Ikke som jeg husker det."

Da Jyllands-Postens journalist Morten Jest konfronterer borgmester Keld Hüttl med Niels Thorengaards udsagn, får han et kryptisk svar.

Morten Jest: "I sendte ham på 10 dages tvangsferie?"

Keld Hüttl: "Jahaha – på Risskov. Nå, var det ikke på det tidspunkt? [...] Jeg kan nu ikke huske, at han har været sendt på ti dages tvangsferie. Men det har nok været nødvendigt."

Niels Thorengaard fastholder, at han blev kommanderet på ferie.

"Der var aldrig nogen yderligere diskussion om ansættelsen af Erik Mouritsen som skattedirektør. Men der var heller ingen, der udtrykte tvivl om, at min juridiske vurdering af sagen var korrekt."

Hvad Thorengaard ikke vidste, var, at speciallæge i psykiatri Thurid Hauerbach få dage forinden havde ringet til Palle Dinesen. Han noterede følgende beskrivelse af Niels Thorengaard: "Dømmeevne ikke optimal. Trængsel til behandling, men har ikke egentlige psykotiske træk. Manden er ikke umiddelbart sindssyg, men egner sig ikke til at bestride et job."

Kommunaldirektørens notat lå ikke i den personalemappe som Niels Thorengaard fik med sig, da han senere forlod Randers Kommune. Det dukkede først op, da Finn Gleerups kontor blev ryddet.

Kommunaldirektøren benægter ikke, at han modtog fortrolige oplysninger fra speciallægen: "Jeg bad ikke om oplysningerne. Jeg fik dem."

Da Thurid Hauerbach bliver gjort bekendt med Palle Dinesens telefonnotat, svarer hun nervøst: "Jeg ved ikke, hvor det notat kommer fra. Det er jo flere år siden. Jeg kan ikke huske, om der har været en forespørgsel fra Palle Dinesen. Men i så fald har jeg overtrådt min tavshedspligt. At videregive oplysninger af den art ville kræve Thorengaards skriftlige samtykke, og det har jeg aldrig fået."

Thorengaards egen læge drøftede også sin patients helbredstilstand med ledelsen i Randers Kommune. Det fremgår af et notat, der blev fundet under oprydningen af Finn Gleerups kontor.

Forelagt notatet erkender Hasse Hinrichsen at have fort flere samtaler med Finn Gleerup om Niels Thorengaards helbredstilstand.

"Jeg spurgte Finn Gleerup, om han havde Thorengaards samtykke. Det svarede han ja til," siger Hasse Hinrichsen, der dog aldrig sikrede sig, at det passede.

"Jeg vidste jo, hvem Finn Gleerup var," forklarer Hasse Hinrichsen.

Forst da byrådet havde godkendt Erik Mouritsen som ny skattedirektør, kunne den juridiske chef vende tilbage fra sin beordrede ferie. Men for Niels Thorengaard blev jobbet aldrig det samme igen. Hans arbejdsbetingelser blev ringere og ringere. "Juristeri," fik han at vide, hver gang han kom med en vurdering, der kom på tværs af kommunens planer.

"Jeg var bare overbringer af Styrelsesloven. Alligevel lod man irritationen gå ud over mig, når lovgivningen ikke passede i kommunens kram," fortæller Niels Thorengaard. I september 1997 var bægerefyldt.

"Jeg siger op. På mandag, den 22. september 1997, kl. 12.00, ophører vores samarbejde," meddelte Niels Thorengaard.

"Jeg blev tilbudt orlov. De var i det hele taget meget imod, at jeg ville rejse med så kort

varsel. Men jeg sagde, at de bare kunne sende en regning på tre måneders løn. Det er jo trods alt ikke et fængsel," siger Niels Thorengaard, der var ansat i Randers Kommune i næsten 20 år.

Dagen efter at Jyllands-Posten har bragt Niels Thorengaards historie, er der møde i byrådsalen. Bjarne Overmark har fået flere af Thorengaards udtalelser med på dagsordenen – blandt andet juristens beskrivelse af morgenmoderne.

"Formålet med chefernes morgenmøder på borgmesterkontoret er at sortere post. Intet andet," betyder borgmesteren, der ikke kan genkende Thorengaards beskrivelse af morgenmoderne.

"Heller ikke kommunaldirektøren, andre mødedeltagere eller personalet på borgmesterkontoret husker noget sådant. Personalesager bliver ikke sagsbehandlet på chefernes morgenmøde," fastslår Keld Hüttl.

Næste punkt på dagsordenen er Erik Mouritsen. Borgmesteren afviser, at personaleinspektør Finn Gleerup var inhabil, da han i sin tid var med til at ansætte Erik Mouritsen som skattedirektør.

"Personaleinspektør Finn Gleerup ansatte ikke egenhændigt skattedirektøren, men fungerede blot som sekretær og praktisk medhjælp for det ansættelsesudvalg, der senere fik sin indstilling vedtaget af et enigt byråd," forklarer borgmesteren.

Bjarne Overmark er ikke tilfreds med svaret. Han borer videre med flere spørgsmål.

Flere byrådsmedlemmer følger ham med hovedrysten og irriteret mumlen. Andre gør som de plejer, når Overmark begynder sin spørgen: De går udenfor, tænder en smøg og drikker en kop kaffe.

Bjarne Overmark lader sig ikke mærke. Han vil have et svar.

Borgmesteren svarer afvisende. Han erindrer ikke, at Niels Thorengaard skulle have advaret mod personaleinspektørens medvirken i ansættelsesforløbet.

Et par timer senere – på det lukkede byrådsmøde – omdeler kommunaldirektøren et 15 sider langt notat til byrådsmedlemmerne.

"FORTROLIGT," står der på forsiden. Notatet, der indeholder oplysninger om Thorengaards psykiske stabilitet og opførsel, er udarbejdet af Palle Dinesen.

Kommunaldirektøren orienterer byrådsmedlemmerne om, at KL's jurister allerede har sagt god for, at han kan udlevere dokumentet. Notatet gør sin virkning. Andre topembedsmænd, der har deltaget i morgenmøderne, ønsker ikke at udtale sig til pressen.

Skandalen vokser

De næste dage er der stille i Randers. Men så bryder et nyt politisk uvejr løs. En fremtrædende socialdemokrat og fagforeningsformand betegner sine partifæller i byen som totalt forstenede og ude af trit med tiden.

Allan Hørsted Rasmussen, formand for FOA i Randers, siger til Jyllands-Posten:

"Socialdemokraterne i Randers lever i en fjern fortid. De husker stadig, hvordan de kæmpede mod overmagt og knippslag – og hvordan de vandt ved at stå sammen. De erobrede magten i Randers for årtier siden. Men de holder stadig tæt sammen og tramper på alle, der kommer dem på tværs."

Den kommunale personalepolitik har han heller ikke meget tilovers for: "Hvis vore medlemmer klagede over deres kommunale arbejdsplads, oplyste vi deres navn og klage til kommunen. Men den praksis resulterede efterhånden i åndelig likvidering. De ansatte, der havde klaget, blev trukket ind på personaleinspektørens kontor og truet til tavshed. De blev ikke fyret. Men de mistede deres ret til at tale frit."

Allan Hørsted Rasmussen mener, at hverken borgmesteren eller økonomiudvalget kan sige sig fri fra ansvar ved at påstå, at de ikke har vidst, hvad der foregik. Han har i flere år gjort dem opmærksom på, at der var noget rivende galt i personaleafdelingen: "Jeg har afleveret det ene skræmmende eksempel efter det andet. Men hver gang er mine advarsler blevet fejlet af bordet med den samme standardkommentar: "Vi er politikere. Vi tager os ikke af enkeltsager.""

Sagerne har ellers været alvorlige nok, vurderer formanden for FOA, der har omkring 2.000 medlemmer beskæftiget i Randers Kommune.

"Flere af vore medlemmer har været udsat for trusler og psykisk terror. De er blevet udråbt som forbrydere og er blevet truet med politianmeldelse, hvis de ikke indrømmede. I flere af de tilfælde, jeg kender til, har der ikke været andet beleg for mistanken end påstande fra overordnede."

Kommunens hårde personalepolitik påvirker FOA's råd til medlemmerne, erkender Allan Hørsted Rasmussen: "Vi råder vore medlemmer til at tænke sig meget grundigt om, før de slæber Randers Kommune i retten. For gør man det, får man aldrig arbejde i Randers Kommune igen. Og man skal være forberedt på, at sagerne bliver kørt brutalt. Vi kan ikke bevise, at kommunen praktiserer et slags "Berufsverbot", men det er klart vores oplevelse."

FOA-formanden benytter samtidig lejligheden til lidt selvransagelse. Han vurderer, at FOA sikkert har begået fejl i en række afskedigelsessager. Derfor vil forbundet nu tage de sager op, hvor der er mistanke om fejl.

Dagen efter breidsiden i Jyllands-Posten er fagforeningsformanden på forsiden af den lokale avis. Han kræver, at Keld Hüttl går.

Borgmesteren trækker på skuldrene.

"Selvfølgelig gør det indtryk, når en fagforeningsformand med flere end 2.000 kommunalt ansatte medlemmer kommer med et så skarpt udfald. Men det viser sig jo hurtigt at være en omgang tågesnak," udtaler borgmesteren til byens avis.

Flere lokale fagforbund tager afstand fra Allan Hørsted Rasmussen. Andre forholder sig tavse.

Så falder bomben.

Den 28. oktober 1998 afslører KL det foreløbige undersøgelsesresultat for byrådsmedlemmerne.

KL har nu gennemgået 50 af de 140 afskedigelsessager. Resultatet er chokerende. Der er fejl i 48 af 50 sager.

Efter redegørelsen fra KL siger Venstres Kurt Helge Andersen: *"Sagerne bærer præg af, at personaleafdelingen i Randers Kommune tilsyneladende ligger af en grundlæggende uvidenhed om retsreglerne. KL oplyste, at et gennemgående træk i sagerne er, at der ikke har været partshøring, og at notatpligten er forsømt. Det ligner i bedste fald grov administrativ forsømmelse. Men sagsmapperne er så mangelfulde, at det er svært at afgøre, hvor alvorlige fejlene er."*

Bjarne Overmark uddyber: *"Der er tilfælde, hvor de eneste oplysninger på mange-årige medarbejdere er ansættelseskontrakt og fyreseddel. Det fremgår ikke engang, om disse medarbejdere har fået en advarsel inden fyringen."*

Beboerlistens førstemand har længe haft mistanke om, at der er blevet begået fejl i kommunale afskedigelsessager. Men antallet af fejl kommer bag på ham.

"Der tegner sig et billede af en fuldført skandale i Randers. Men det er mig ubegribeligt, at problemerne igennem så mange år har fået lov at udvikle sig, uden at nogen greb ind," siger Bjarne Overmark. FOA-formand Allan Hørsted Rasmussen reagerer øjeblikkeligt og lover alle medlemmer oprejsning.

Hos Grafisk Forbund er man på linie med FOA-formanden. Forbundet lover oprejsning til svigtede medlemmer og opfordrer til selvransagelse i fagbevægelsen.

Der er ingen kommentarer fra de øvrige forbund – heller ikke fra formanden for LO i Randers, det socialdemokratiske byrådsmedlem Søren Clemensen.

En anden socialdemokrat vil derimod gerne give sit besyv med. Finn Gleerup, medlem af partiet i mere end 30 år, giver følgende forklaring på den manglende dokumentation i sagsmapperne.

"Hvis der lå en masse miskmask i sagsmapperne, ville det udelukke, at man i de enkelte sager kunne lave mindelige løsninger og aftaler med fagforeningerne. Det var vigtigt for mig, at det var hele mennesker, der kom ud på den anden side. Jeg erindrings faktisk ikke sager, der ikke er afsluttet i mindelighed med de faglige organisationer. Derfor er det heller ikke så mærkeligt, at det var den faglige fløj af byrådets socialdemokratiske gruppe, der stemte imod min afskedigelse i september," forklarer han.

Mogens N. Pedersen, professor i statskundskab, har i mange år fulgt den politiske udvikling i de danske kommuner. Om Randers Kommune siger han: *"Kommunalpolitik i Randers minder lidt om et levende arbejdsmuseum. Den situation, de befinder sig i nu, var karakteristisk for mange kommuner for 30 – 40 år siden. Dengang var det helt almindeligt, at kommuner i årtier havde samme parti ved magten. Og det var typisk, at der var meget nære bånd mellem de lokale socialdemokrater og fagbevægelsen. Disse tætte bånd trives stadig i Randers, hvor det lader til, at arbejderbevægelsen er vokset sammen med kommunestyret."*

Den foreløbige rapport fra KL varslers onde tider for byens største parti og dets allierede. Der bliver brug for gode forklaringer, når den endelige rapport offentliggøres.

Erik Mouritsen, der nu er avanceret til socialchef, træder til. Han stiller sig i spidsen for en gruppe embedsmænd, der indleder en særskilt undersøgelse af afskedigelsessagerne på det sociale område.

Han giver følgende begrundelse for initiativet: *"KL's undersøgelse fortæller noget om juraen og de tekniske spørgsmål. Vores undersøgelse fortæller noget om, hvad der gik forud for fyringerne. Det er vigtigt at finde ud af, om folk, der ikke burde være blevet fyret, er blevet fyret. Ud fra mit materiale er det ikke tilfældet. Tværtimod. Nogle beskrivelser peger nærmere på, at der er blevet udvist for megen langmodighed."*

Direktionen vurderer, at Erik Mouritsens idé er så fremragende, at de øvrige forvaltningsområder skal foretage lignende undersøgelser.

Bjarne Overmark er rasende. Han kalder undersøgelserne selvretfærdige og kræver, at borgmesteren – som kommunens øverste administrative chef – får dem stoppet.

Borgmesteren afviser at gribe ind. Han mener, at det er et glimrende initiativ.

Oppositionen?

Bjarne Overmarks entre i byrådssalen har vendt op og ned på alting. I fire årtier er forestillingen i den gamle byrådsal blevet afviklet efter den samme veltjente drejebog. Med et absolut flertal kunne socialdemokraterne svinge taktstokken. Og medlemmerne af oppositionen vidste, at de kun kunne opnå indflydelse, hvis de samarbejdede.

Men Bjarne Overmark agerer ikke efter den gamle drejebog, og det skaber forvirring og irritation hos flere af de aktører, der gennem årene har lært en bestemt rolle.

En række byrådspolitikere forklarer i Jyllands-Posten, hvorfor de ikke bryder sig om Bjarne Overmark.

"For i tiden varede byrådsmøderne en time. Nu bruger vi rask væk tre timer. Det meste er rent tidsspilde forårsaget af Bjarne Overmark, som overdænger os med spørgsmål. Det tager en uhyrlig tid for byrådspolitikere og administration at svare på dem. Den tid var bedre brugt på noget andet," mener Venstres byrådsveteran Villy Ellermann.

Også de Konservative føler sig stødt af den aggressive stil, Bjarne Overmark har introduceret i byrådet. Flere gange er repræsentanter for partiet ilet den socialdemokratiske borgmester til undsætning med angreb på Bjarne Overmark.

"Der er personer i byrådet, som jeg vil kalde tidrovære," siger Karsten Skjødt-Jakobsen, Det Konservative Folkeparti, og tilføjer: *"Jeg vil hellere være samarbejdspolitiker end fløjpolitiker. En fløjpolitiker sætter jo sig selv uden for indflydelse og opnår højst at få en overskrift i avisen."*

Målet for en stor del af oppositionen er at bevare en fredelig og fordragelig stemning i byrådet.

"Vi har et fint kammeratskab i byrådet. Men vi har selvfølgelig hver vores mening alli-

gevel," siger Uno Larsson fra Dansk Folkeparti. Han er ny i byrådet, men lærte hurtigt værdien af samarbejde.

"I en af mine første taler i byrådsalen sagde jeg: "Lad os smide alle partibogstaver væk og arbejde sammen om at drive byen," husker Uno Larsson.

Venstres folketings- og byrådsmedlem, Else Winther Andersen, har også tænkt i samarbejde. Hun vil hellere have lidt end slet ingenting.

"I mange år har vi nærmest følt afmagt overfor Socialdemokratiet, som har haft det absolutte flertal i Randers siden 1954. Spillet regler var jo, at de kunne sætte os helt uden for indflydelse, hvis vi gjorde os ud til bens," forklarer hun og fortsætter: "Samtidig har byrådet gennem de mange år med samme parti ved magten tillagt sig en række rutiner. Eksempelvis er det blevet en vane, at vi handler sagerne af i udvalgene i stedet for at bringe dem op i byrådsalen. Det skader åbenheden, og vi bør nok anlægge en mere aggressiv stil."

På de borgerlige partiers Danmarkskort er Randers en af de sorteste pletter. Afbrudt af et kort borgerligt mellemstil i 50'erne har socialdemokraterne siddet urokeligt på magten i byen siden 1928.

Men ved kommunalvalget i 1997 gik det galt. Socialdemokraterne måtte nøjes med 12 af de 25 pladser i byrådet.

For første gang i årtier er partiet i mindretal. Men det har ikke ændret ved magtbalancen i byrådsalen.

"Under budgetforhandlingerne havde vi for første gang i årevis mulighed for at markere en borgerlig opposition. Det kom bare aldrig til udtryk. Venstre og de konservative ville hellere understøtte en socialdemokratisk politik. Stik imod traditionel borgerlig politik accepterede V og K eksempelvis en forhøjelse af grundskylden," fortæller Palle Hansen, Dansk Folkeparti. Han mener, at der i flere tilfælde er indgået aftaler mellem Socialdemokratiet og visse dele af oppositionen. Som for eksempel dengang en konservativ overtog en socialdemokratisk formandspost i teknisk udvalg midt i sidste valgperiode.

"Socialdemokraterne havde forudset, at de risikerede at miste det absolutte flertal ved næste valg. Derfor sørgede de for at sikre sig opbakning hos de konservative, der stadig lader til at være bundet af deres aftaler med socialdemokraterne," siger Palle Hansen, der er ny i byrådet.

I Venstres bagland spores der en stigende utilfredshed med partiets indsats i byrådet. Her har man ved flere lejligheder undret sig over, at partiets byrådsmedlemmer stemmer ja til forslag, som helt åbenlyst ikke er Venstrepolitik. Som for eksempel, da man i 1994 udnævnte Socialdemokratiets gruppeformand i byrådet, Erik Mouritsen, til skattedirektør.

"Det lugtede langt væk af politisk udnævnelse. Men vores byrådsfolk mente skam, at han var den bedst kvalificerede. I sådan en sag burde vi jo have markeret vores holdning. For man snakker jo så meget om kammerateriet i Randers. Men kammerateriet omfatter også oppositionen," erkender formand for Venstres Randerskreds, Søren Kristensen.

Han vurderer, at en del ældre Venstrefolk har svært ved at opgive det gode venskab med socialdemokraterne.

Formanden for Socialdemokratiet i Randers, Henning B. Eriksen, er da heller ikke imponeret af oppositionens indsats i byrådet.

"Det er på en billig baggrund, hvis de nu står frem og siger, at de aktivt har søgt indflydelse. Det har de ikke," konstaterer han.

Men på det seneste har oppositionen fået mere bid.

Byrådets Pitt Bull, Bjarne Overmark, kræver svar på sine spørgsmål. Og han stiller mange spørgsmål. For mange, mener det socialdemokratiske byrådsmedlem, Egon Søjberg.

"Hvis det skal fortsætte på den måde, så gider jeg ikke mere. Så stiller jeg ikke op til næste valg," fastslår han.

Den trussel preller af på Bjarne Overmark.

"Jeg vil blive ved med at stille spørgsmål, så længe jeg mener, at der er sager, som bør undersøges. Mange af de sager, jeg har stillet spørgsmål til, har været personalsager, hvor folk har fået en helt urimelig behandling. At både socialdemokraterne og en stor del af oppositionen betragter det som lidsspille, må stå for deres regning," siger Bjarne Overmark.

Dinesen og Hüttel involveret

Den 10. februar 1999 kan Keld Hüttel atter finde det store smil frem. Han har lige modtaget en god nyhed. Randers Kommune er blevet frifundet i den voldgiftssag, som personaleinspektør Finn Gleeurup havde anlagt om sin generationsskifteaftale. Opmanden, højesteretsdommer Per Sørensen, har kendt aftalen ugyldig.

Ifølge borgmesteren bør det næste skridt være, at byrådets september-beslutning om at indlede en afskedigelsessag mod Finn Gleeurup føres ud i livet.

Bjarne Overmark er for så vidt enig med borgmesteren. Finn Gleeurup skal ud. Men inden han fyres, skal han høres. Bjarne Overmark er overbevist om, at personaleinspektøren kan klarlægge, hvilken rolle borgmesteren og kommunaldirektøren har spillet i de mange afskedigelsessager.

Flere byrådskolleger siger til den lokale avis, at de støtter Overmarks idé. Den får opbakning fra Venstre, SF og Dansk Folkeparti. Socialdemokratiet og de Konservative vil først høre, hvad KL siger til forslaget.

KL svarer, at der ifølge reglerne ikke kan stilles krav om, at Finn Gleeurup skal høres i forbindelse med undersøgelsen af de 140 fyringssager. Afgørelsen er alene op til Randers Kommune.

Borgmesteren beslutter sig for at sige nej. Han ser ingen grund til at give Finn Gleeurup adgang til sagens akter og mulighed for at kommentere de enkelte fyringer.

Selvom borgmesteren afviser at lade personaleinspektøren høre, giver Bjarne Overmark ikke op. Han vil bringe sagen til afstemning i byrådet.

Det ligner et nederlag for Keld Hüttel. Godt nok bliver han i pressen lovet støtte fra SF's enlige byrådsmedlem Jette Møller, men kun to af tolv socialdemokratiske byrådsmedlemmer er klar til at slutte op bag borgmesteren. En stor del af den socialdemokratiske byrådsgruppe – overvejende fagforeningsfolk – er i tvivl om, hvad de vil stemme. Partiets tre kvinder har dog besluttet sig. De vil stemme ja.

Socialdemokratiets Linda Drotten giver følgende begrundelse: *“Det er min politiske erfaring, at vi altid skal huske at høre en sag fra alle sider. Især i et tilfælde som dette, hvor der kan være tvivl om ansvarsfordelingen – og om der er nogen, der har bakket Finn Gleerup op i sageries afgørelse.”*

Men før sagen når til afstemning i byrådet, takker hovedpersonen nej til at blive hørt. Finn Gleerup har ellers tidligere udtalt, at han gerne ville afgive forklaring.

“Jeg kan se, at der hersker stor uenighed om, hvad jeg kan bidrage med. Og da Keld Hüttel mener, at mit bidrag vil være betydningsløst, vil jeg sige nej tak, hvis jeg får tilbudt,” lyder hans begrundelse.

“I stedet vil jeg ved den høring, der bliver i forbindelse med min afsked, benytte mig af muligheden for over for byrådet at gennemgå de sager, der indgår i KL's undersøgelse. Hver enkelt af dem. Og især om den rollefordeling der har været i Randers Kommune i disse sager. Det er nemlig ikke noget, der direkte kan kortlægges ud fra papirerne i sagsmapperne,” påpeger Finn Gleerup, der netop har modtaget et brev fra Randers Kommune med besked om, at afskedigelsessagen mod ham indledes. Nu skal vilkårene for hans afsked forhandles.

Finn Gleerup når aldrig at bruge sit trumfkort i forhandlingerne med kommunen.

Blot to dage efter hans trussel om at afsløre rollefordelingen røber to tidligere topembedsmænd i Randers Kommune overfor Jyllands-Posten, hvad det er for en viden Finn Gleerup sidder inde med. Konfronteret med deres udsagn vælger Finn Gleerup at bryde et halvt års tavshed og fortælle om morgenmøderne.

“På de daglige morgenmøder i centralforvaltningen drøftede jeg aktuelle fyringssager med kommunaldirektør Palle Dinesen. Det var også på morgenmøderne, at jeg fik kommunaldirektørens godkendelse til at afslutte sagerne på en bestemt måde,” forklarer Finn Gleerup.

Personalesagerne blev som regel behandlet sidst på mødet. Simpelthen fordi de tog længere tid og skulle drøftes mere indgående. Ofte fortsatte drøftelserne på Palle Dinesens kontor, hvor han fik en grundigere orientering.

“Dermed fik han løbende mulighed for at gribe ind, hvis han vurderede, at jeg håndterede en sag forkert,” fortæller Finn Gleerup. En gang imellem var sagerne så specielle, at kommunaldirektøren gik til borgmesteren.

“Var sagerne politiske eller berørte de ansatte i borgmesterens bekendtskabskreds, gik kommunaldirektøren over på borgmesterkontoret og fik Keld Hüttels godkendelse til at afslutte sagen på en bestemt måde,” forklarer Finn Gleerup.

Hans udsagn støttes af jurist Niels Jørgen Nielsen, der tidligere har været sekretariatschef i Randers Kommune – og daglig deltager i morgenmøderne.

“Borgmesteren må være fejlinformeret, når han påstår, at møderne blot var postfordelingsmøder. I den tid jeg var ansat i kommunen, havde Finn Gleerup ofte personalesager med på morgenmøderne. Og kommunaldirektøren kunne godt finde på at overtrumfe Finn Gleerups ønske om at håndtere en sag på en bestemt måde,” husker Niels Jørgen Nielsen.

Det bekræfter Finn Gleerup, der erindrer en episode, hvor Palle Dinesen gav ham ordre til at forhindre en forfremmelse.

“Du må for enhver pris forhindre, at hun får det job,” lød kommunaldirektørens ordre.

“Palle Dinesen kunne simpelthen ikke fordrage den pågældende. Han syntes, at hun var en dum kælling,” siger Finn Gleerup, der gjorde som chefen befalede.

“Det kom til at koste kommunen 40.000 kroner,” konstaterer Finn Gleerup.

I sagen om kantinedamerne var både borgmesteren og kommunaldirektøren indblandet.

“Kommunaldirektøren ringede mig op en søndag morgen for at meddele, at nu tog han ud for at forhandle sagen på plads med den ene af kantinedamerne. Jeg blev temmelig chokeret,” husker Finn Gleerup, der løbende havde orienteret borgmesteren om sagen, som havde politiske undertoner.

Den kantinedame, som kommunaldirektøren nu personligt opsøgte, er gift med Erik Skovgaard, socialdemokrat og formand for kommunens kulturudvalg.

Erik Madsen, Randers Kommunes tidligere økonomidirektør, bekræfter, at der blev drøftet personalesager på morgenmøderne.

“Det er ikke rimeligt at lægge hele ansvaret for håndteringen af personalesagerne over på Finn Gleerup. Jeg ved ikke, hvor detaljeret Finn Gleerup og Palle Dinesen har drøftet personalesagerne – det ved kun de. Men der blev diskuteret personalesager på morgenmøderne. Og det er vel kun naturligt, at man spørger sin chef til råds, hvis man er i tvivl om, hvordan man skal afslutte en kompliceret sag,” siger Erik Madsen, der erklærer sig parat til at vidne om, hvad der foregik på morgenmøderne.

Borgmesteren var ifølge Finn Gleerup fuldstændig klar over, hvordan personalesagerne blev afsluttet.

“Jeg gav ofte borgmesteren, der som formand for økonomiudvalget er øverste myndighed i personalespørgsmål, en uformel orientering om verserende sager. Det er sund fornuft at give sin politiske chef den slags informationer. Han skal ikke høre ubehageligheder ude i byen uden at være forberedt,” forklarer Finn Gleerup.

Men også på et mere formelt niveau blev borgmesteren informeret og inddraget i de mest komplicerede sager.

“Økonomiudvalget fik en grundig redegørelse for alle sager, der på en eller anden måde kunne komme til at koste kommunen penge. For uden udvalgets godkendelse havde jeg intet mandat til at bruge penge,” fortæller Finn Gleerup. Han anslår, at 30 til 40 af de

sager, der kulegraves af KL, er blevet godkendt af økonomiudvalget.

"Det gælder også de tre personalesager, der i sin tid udløste al balladen. Derfor er jeg en smule forundret over, at medlemmerne af økonomiudvalget det seneste halve år har optrådt, som om de var aldeles uvidende om disse sager, deres udfald og økonomiske konsekvenser for kommunen," siger han.

Preben Pagter (V), der sad i økonomiudvalget fra 1994 til og med 1997, bekræfter, at udvalget blev orienteret: *"Finn Gleerup gav altid en grundig orientering om aktuelle sager. Og hvis nogen af politiske eller personlige årsager ønskede at vide mere, stod Finn Gleerup altid til tjeneste."*

Men personalesagerne lå altid sidst på udvalgets møder, og på det tidspunkt var det småt med spørgelysten. Måske fordi medlemmerne havde travlt med at nå frem til det obligatoriske sidste punkt på dagsordenen.

"Vi sluttede altid af med kolde øl og Fernet Branca. Derfor gik det nogle gange lidt hurtigt med at gennemgå personalesagerne," erkender tidligere mødedeltagere.

Dagen efter Jyllands-Postens afsløringer udsender Bjarne Overmark en pressemeddelelse. Han agter på byrådsmødet 1. marts 1999 at stille forslag om, at alle personalesagerne bliver forelagt borgmesteren, kommunaldirektøren og den tidligere personaleledende direktør.

"Derefter skal de hver især – under juridisk ansvar – gøre rede for deres rolle i de enkelte sager. Kun på den måde kommer vi til bunds i det her," mener Bjarne Overmark.

Noget tyder på, at han har ret. For ifølge KL vil undersøgelsesrapporten ikke placere ansvaret for eventuelle fejl i de 140 fyringssager.

"Det ville kræve, at vi lavede en række interviews med de involverede personer. Og det indgår ikke i den opgave, som vi har fået tildelt," siger KL's undersøgelsesleder, Per Rohde Soelberg.

Hvis Keld Hüttel, Palle Dinesen og Finn Gleerup skal redegøre for deres rolle i personalesagerne, kræver det en udvidelse af den undersøgelse som KL er i gang med. Det afviser et enigt økonomiudvalg – til trods for, at kommunaldirektøren overfor udvalget nu erkender, at der blev diskuteret personalesager på morgenmøderne.

"For et halvt år siden blev kommunaldirektøren og borgmesteren i byrådet spurgt om indholdet af disse møder. Dengang forklarede de, at der udelukkende var tale om postfordelingsmøder. De gav os en sludder for en sladder," konstaterer medlem af økonomiudvalget og leder af Venstres byrådsgruppe, Kurt Helge Andersen.

Da Beboerlistens forslag om en høring af borgmesteren, kommunaldirektøren og personaleledende direktøren kommer til afstemning i byrådet, stemmer Kurt Helge Andersen imod. De eneste, der stemmer for, er Beboerlistens to medlemmer. De øvrige byrådsmedlemmer vil afvente KL's undersøgelsesrapport.

"Rapporten kommer på torsdag. Når vi har set den, er vi meget klogere på, hvad der skal stilles spørgsmål om. Ellers kan vi jo blive ved med at trække det her ud," forklarer Kurt Helge Andersen.

Rapporten

Datoen er 4. marts 1999. Det er torsdag aften. Randers Kommune har indkaldt til pressemøde på Laksetorvet. Foran snurrende tv-kameraer offentliggør KL's undersøgelsesleder Per Rohde Soelberg resultatet af måneders kulegravning.

KL har undersøgt 136 sager. Kommunen har begået fejl i de 130.

"Der er flere fejl, end man normalt ser – og hvad der er rimeligt," indleder Per Rohde Soelberg.

En kopi af den endelige rapport deles ud til de fremmødte byrådspolitikere og journalister. Af rapporten fremgår det, at Randers Kommune i vid udstrækning har tilsidesat de mest elementære regler for afskedigelse.

Notatpligten er ikke overholdt. I rapporten står der: *"Det må konkluderes, at personalesagerne generelt er mangelfuldt oplyst i relation til årsagerne, der ligger til grund for opsigelsen."*

Ifølge Forvaltningslovens paragraf 22 skal en afskedigelse begrundes med henvisning til de relevante retsregler. Men det har man set stort på i Randers Kommune, vurderer KL: *"Konsulenterne kan konstatere, at begrundelserne i de behandlede sager kun i få tilfælde opfylder Forvaltningslovens fulde krav til indholdet i en begrundelse."*

I 18 sager er der tale om bortvisning af medarbejdere. Om bortvisningerne skriver KL:

"Det er konsulenternes vurdering, at Randers Kommune i næsten alle tilfælde undlader at undersøge, hvorvidt grundlaget er til stede for den mest drastiske handling en arbejdsgiver kan foretage. Det er således karakteristisk, at i ganske mange af bortvisningssagerne viser grundlaget sig efterfølgende at være utilstrækkeligt, hvorfor Randers Kommune enten må ændre bortvisningen til en opsigelse eller endog betale godtgørelse. Såfremt dette er tilfældet, har den begåede forseelse end ikke kunnet bære en opsigelse med almindeligt varsel. Det er konsulenternes opfattelse, at der i det gennemgængede antal sager er et meget højt antal bortvisninger procentuelt, og at dette kunne tyde på en meget "håndfast" personalepolitik. Endvidere er det konsulenternes vurdering, at handlingerne kommer til at virke endnu mere hårde, når så mange bortvisninger ikke kan holde."

Rapporten afslører også, at 15 ud af 16 tjenestemandssager er behæftet med fejl. KL konstaterer, at der i alle sager – på nær en enkelt – foreligger hjemmels- og kompetenceproblemer. Samtidig er der konstateret manglende hjemmelsgrundlag i forhold til tildeling af ekstra pensionsalder, udbetaling af rådighedsløn og udbetaling af fratrædelsesgodtgørelse ud over Kommunernes Lønningsnævns mandat vedrørende lokale aftaler i vanskelige afskedigelsessager

"Endelig skal det bemærkes, at flere af sagerne ikke har været forelagt til politisk afgørelse," hedder det i rapporten. Her kan man også læse, at kommunen i 24 sager har ophævet ansættelsesforholdet. I næsten alle disse sager er der fejl. Blandt andet er der ikke anført hjemmel. Og det øger risikoen for at Randers Kommune får domsbyrdeproblemer i en eventuel erstatningssag.

Desuden har kommunen i flere tilfælde forsømt at sende korrekt høringskrivelse til de ansattes fagforening.

Men fagforeningerne får også kritik: "Det fremgår af ca. 30 sager, at den forhandlingsberettigede organisation har medvirket til, at medarbejderen bliver "aftalt ud", uden at Forvaltningslovens bestemmelser om partshøring og begrundelse har været anvendt i alle sagerne."

KL gør desuden opmærksom på, at "den forhandlingsberettigede organisation i flere sager, typisk inden bortvisningen eller opsigelsen faktisk foretages, aftaler fratrædelsesvilkårene med kommunen".

Men selv om rapporten er trist læsning, kan byrådspolitikerne trøste sig med, at det hele kunne have set meget værre ud. Takket være oplysninger fra de respektive forvaltninger og høring af omkring 70 tidligere ansatte er en del skamletter vasket bort.

"I cirka halvdelen af tilfældene har de nye oplysninger medført, at vi har ændret den retlige vurdering af sagerne. Med det resultat, at de nye oplysninger generelt har givet et pænere billede af kommunens sagsbehandling. For eksempel har vi fået kendskab til, at møder rent faktisk har været holdt, ligesom motiverne bag beslutningerne er blevet kendt," forklarer Per Rohde Soelberg. Han anslår, at 15 af de 136 sager umiddelbart vil kunne udløse en kommunal erstatning til de fyrede. Yderligere 20 til 40 vurderes berettigede til erstatning. De eneste spørgsmål i disse sager synes at være: Hvem skal betale? De fyredes egne fagforeninger eller kommunen?

KL-undersøgelsen har imidlertid ikke kastet lys over, hvad der er foregået på morgenmøderne i centralforvaltningen. Faktisk er der, ifølge Per Rohde Soelberg, ikke nogen indikation af, at sagerne har været til debat på morgenmøderne.

Om borgmesterens og kommunaldirektørens rolle i fyringssagerne siger han: "Bedømt ud fra det sparsomme skriftlige materiale i sagsmapperne har de kun været inde periferet."

Ifølge rapporten har borgmesteren været involveret i to sager, mens kommunaldirektøren har været indblandet i fem afskedigelsessager. Dertil kommer, at de har haft kendskab til omkring 15 sager, der er blevet behandlet i enten økonomiudvalg eller byråd.

Hovedparten af afskedigelsessagerne er altså afgjort i personale- og organisationsafdelingen, hvor Finn Gleerup var chef. Det skyldes ifølge KL en direkte ordre fra Finn Gleerup.

I rapporten hedder det: "Den kompetencefordeling byrådet vedtog i 1988 har siden november 1994 været sat ud af kraft. Fra det tidspunkt har personale- og organisationsafdelingen ageret på grundlag af en mundtlig instruks fra personalelederen om, at økonomiudvalget ikke ønskede afskedigelsessager til afgørelse, men kun til mundtlig orientering [...]."

"En betroet medarbejder har svigtet," sukker borgmester Keld Hüttel efter redegørelsen.

"Det chokerer mig, at en nær medarbejder i den grad har fejlet. Jeg havde forventet, at sagerne overholdt reglerne, når de blev fremlagt for økonomiudvalget. Men jeg har ikke selv været sagsbehandler, det har personalelederen."

Også kommunaldirektør Palle Dinesen fralægger sig ethvert ansvar for skandalen: "Hvis fagforeninger eller medarbejdere var kommet til os, havde vi reageret. Men vi fik ingen reaktioner fra folk, der følte sig dårligt behandlet."

Byrådsmedlemmerne er chokerede over rapporten. De fleste er dog enige om, at det nu må være slut med flere undersøgelser.

"Nu må sagen lukkes. Der er brug for at se fremad," lyder det fra flere partier. Kun Bjarne Overmark nægter at slutte op om den holdning. Han mener, at borgmesteren og kommunaldirektøren må tage deres del af ansvaret.

"De kan passende tage hinanden i hænderne og forlade ledelsen af kommunen. For hvis de er så blinde og døve, at de ikke har opdaget disse uregelmæssigheder, så hører de hjemme på handicapområdet og ikke i den kommunale ledelse," raser han.

Socialkammeraterne

Hjemme i villaen på Vikkevången i Randers følger den tidligere personalelederen udviklingen i aviserne og på tv. Med KL-rapporten er Finn Gleerup blevet udpeget som den ansvarlige for skandalen. Det er han skuffet over.

I et halvt år forholdt han sig tavs i loyalitet overfor det system og det parti, der har været hans liv i årtier. Finn Gleerup havde til gengæld forventet, at systemet eller partiet ville komme ham til undsætning. Men ingen af de gamle kammerater er vendt tilbage. De har blot sendt signaler.

"Man ringede og fortalte mig, at 'Keld er bange'," fortæller Finn Gleerup.

"Hvad er han bange for, spurgte jeg."

"Hold nu op. Vi ved jo godt, hvad du har ordnet for Keld, lød svaret."

"Og det er rigtigt. Jeg har løst mange problemer og hjulpet mange mennesker i min tid i Randers Kommune," siger Finn Gleerup. Han har besluttet at fortælle om sine mange år som personalechef i Randers Kommune. Som samtalen skrider frem, tegner der sig et tydeligere og tydeligere billede af, hvad der er foregået på chefgangen i Randers Kommune. Her har borgmesteren, kommunaldirektøren og personalelederen udkæmpet magtkampe og i mere end ti år udøvet en næsten uindskrænket magt langt ned i de kommunale geledder.

En af dem, der har mærket de kommunale topcheferes magt, er den tidligere leder af Kulturhistorisk Museum i Randers, Carsten Palludan-Müller.

Som ny leder ville tilflytteren effektivisere og rationalisere driften af museet. Der var brug for ny og mere energisk arbejdskraft, mente han. Carsten Palludan-Müller bad derfor om personalekontorets tilladelse til at afskedige tre medarbejdere. Den fik han, og de tre medarbejdere blev informeret om, at de stod til fyring.

Men så kom der pludselig kontraordre fra rådhuset.

"Jeg fik besked om, at jeg kun kunne fyre den ene af de tre medarbejdere. Det viste sig nemlig, at de to andre var medlemmer af Socialdemokratiet," husker Carsten Palludan-Müller.

Den ene af de urolige medarbejdere var en tidligere formand for en lokal socialdemokratisk partiforening.

Af vagtmesterens personalemappe fremgår det, at han blev tilbudt et nyt job som rådhusbetjent. Men han takkede nej.

Han blev i stedet fritaget for tjeneste og fritstillet i en periode på to og et halvt år frem til sin 60-års fødselsdag, hvor han kunne opnå tjenestemandspension. Han kunne dermed gå hjemme med løn i to og et halvt år, og havde det passet ham at finde sig et nyt job, kunne han have gjort det – uden at miste sin løn fra kommunen.

Jyllands-Posten præsenterer sagen for Finn Gleerup. Han husker den stadig.

"Jeg forudså politisk ballade, da jeg hørte om Palludan-Müllers planer. Derfor gjorde jeg ham opmærksom på, at når man lever i et system, hvor nogle medarbejdere har relationer til magtapparatet, så skal man fare med lempe for at undgå skrammer," fortæller Finn Gleerup.

"En kommune er politisk ledet, og er som sådan noget ganske andet end en privat virksomhed, der kan drives rationelt. En kommunal chef skal leve i et system, som skal bevilege ham midler. Derfor er han nødt til at tilpasse sig systemet," uddyber han.

"Samtidig var det en af den slags sager, hvor jeg kunne forudse, at Keld Hüttel ville blande sig," tilføjer Finn Gleerup. Og ganske rigtigt. Personalemappen rummer et notat, der er signeret "PD" for Palle Dinesen.

Notatet har følgende ordlyd: "Borgmesteren har den 25/3 1991 meddelt, at centralforvaltningen kan forhandle sagen færdig, idet XXXX kan fritages for tjeneste, indtil han er 60 år [...]."

Notatet er også interessant af andre grunde, påpeger Finn Gleerup.

"Notatet beviser, hvad jeg hele tiden har sagt: Problematiske personalesager blev altid forelagt kommunaldirektøren til godkendelse, og havde sagerne politiske undertoner, gik han ind og fik Keld Hüttels godkendelse."

Den tidligere partiforeningsformand er ikke den eneste socialdemokrat, der fik en såkaldt "mindelig ordening."

Byens tidligere stadsbibliotekar Jytte Villadsen, der er gift med det socialdemokratiske byrådsmedlem Bent Villadsen, fik – ifølge sin egen personalemappe – også en ordening. I 1993 blev Jytte Villadsen valgt til amtsrådet for Socialdemokratiet, og i et brev dateret 26. januar 1995 fremgår det, at økonomiudvalget i Randers Kommune vedtog at imødekomme Jytte Villadsens ønske om at fratræde stillingen som stadsbibliotekar per 31. marts 1995.

Mere overraskende var det, at økonomiudvalget besluttede, at kommunen skulle fortsætte med at udbetale løn til Jytte Villadsen frem til hun kunne gå på tjenestemandspension som 60-årig – 18 måneder senere. Til den tid ville hun så modtage en fratrædelsesgodtgørelse på yderligere to måneders løn.

"De vil fra 1. april 1995 til den 30. september 1996 modtage Deres sædvanlige løn, men er i perioden fritaget for tjeneste og i øvrigt frit stillet, hvorefter De fra 1. oktober 1996 vil modtage tjenestemandspension," hedder det i brevet, der er underskrevet af "F. Gleerup" og en anden medarbejder.

En uge senere blev ordningen godkendt af et enigt byråd, og Jytte Villadsen kunne se frem til at modtage 659.000 kroner fra kommunekassen.

Samtidig sikrede ordningen, at den tidligere stadsbibliotekar kunne finde sig et andet job uden at miste en krone fra kommunen. Den praksis betegner en jurist fra KL som højst usædvanlig og ulogisk.

"Når en medarbejder er fritaget for tjeneste, skal vedkommende i princippet stå til rådighed for arbejdsgiveren. Derfor er det direkte modstridende, at kommunen samtidig fritstiller medarbejderen. Kommunen kan ikke bruge begge begreber samtidig. Sker det, er der tale om forkert retsammenhæng," forklarer juristen fra KL.

Juristen gør desuden opmærksom på, at når en medarbejder selv ønsker at fratræde, har kommunen ikke hjemmel til at udbetale løn i flere end de tre måneder, som vedkommende har krav på ifølge gældende overenskomst.

"Ønsker kommunen at overskride sine beføjelser, skal det godkendes i Det Kommunale Lønningsnævn. Kommunen kan ikke bare vedtage det i økonomiudvalget eller i byrådet," understreger juristen.

Forelagt disse kendsgerninger erkender Finn Gleerup, at kommunen er gået over strengen.

"Netop derfor ville jeg gerne have ordningen godkendt i økonomiudvalget. Selv om jeg var arkitekten bag ordningen, ville jeg ikke stå med ansvaret for den," siger den tidligere personaleledirektor.

"Jeg var nødt til at indordne mig under den politiske virkelighed. Når sagerne kom op på et vist niveau, var de ude af mine hænder. Nogen i kommunen havde mere magt i personale spørgsmål end jeg," forklarer Finn Gleerup.

Borgmester Keld Hüttel erkender over for Jyllands-Posten, at han har været involveret i begge sager. Men han afviser, at der er tale om favorisering af socialdemokrater.

"Vi favoriserer de bedste og ikke kun socialdemokrater. Det kan oppositionen bekræfte," siger borgmesteren.

Hvad angår lønnen til den tidligere partiforeningsformand, husker han ikke baggrunden for beslutningen.

"Jeg har til notatet konkluderet, at man kunne afslutte sagen. Det vil sige, at jeg godkender centralforvaltningens indstilling til økonomiudvalget. Men jeg har jo ikke godkendt åremålet. Det har økonomiudvalget. Og så vidt jeg husker, var vi enige," siger Keld Hüttel, der som bekendt også er formand for økonomiudvalget.

"Hvad angår Jytte Villadsens sag, skulle den have været godkendt i både KL og Kommunernes Lønningsnævn, hvor jeg selv har haft sæde det seneste halve år," erkender han.

"Selvfølgelig har vi i økonomiudvalget et ansvar. Men det kan ikke være rimeligt, at vi skal sætte os ind i alle bestemmelser. Man kan ikke forvente, at vi skal sagsbehandle. Det er kommunaldirektørens og personaleledelseansvar, at alle relevante oplysninger er tilstede," fastslår borgmesteren.

Keld Hüttl, 59, er veteran i byrådspolitik. Han blev medlem af Randers Byråd i 1970. Læreren fra Dronningborg var et ungt pust i en ældre gruppe, og allerede i 1974 blev han sat i borgmesterlære som gruppeformand og viceborgmester. Der gik dog 14 år, før Keld Hüttl kunne overtage den gyldne kæde fra partifællen Kr. Gjøtrup. Finn Gleerup husker tydeligt tiden under borgmester Gjøtrup.

"Han var en utrolig retlinet mand, der nok ville bøje reglerne – men aldrig så de knækkede. Den daværende kommunaldirektør Søren Christensen var af samme skole, blot endnu mere regelret," fortæller han.

Det var de to, der i 1980 udnævnte Finn Gleerup til Randers Kommunes første personalechef. Finn Gleerup, der kom fra et chefjob i HK Kommunal i Århus, fik til opgave at bygge en personaleadministration op fra grunden.

Efter otte år som personaleadministration fik Finn Gleerup ny politisk chef. Keld Hüttl rykkede ind i kommunens fornemste kontor. Og pludselig var en af Gleerups bedste venner hans chef.

I dag er venskabet slut.

Finn Gleerup, der som personaleledelse i 18 år har vurderet ansøgere, giver denne karakteristik af sin tidligere chef: *"Keld Hüttl er et hjertevarmt menneske, der ikke evner at sige nej til nogen. Han er velbegavet, men ikke nær så slittig som sin forgænger. Keld Hüttl kan rejse sig under en middag for 200 mennesker i Bruxelles og på flydende fransk udnævne en deltager i selskabet, der har relationer til Scandia, til goodwill-ambassadør for Randers. Vi havde altid diplomer med i tasken,"* griner Finn Gleerup.

"Men først og fremmest er Keld Hüttl afhængig af kommunaldirektør Palle Dinesen," vurderer Finn Gleerup, der stadig husker Palle Dinesens entre på Laksetorvet.

Der gik nærmest et sus gennem administrationen, da han trådte ind ad døren i 1987. Randers var tredje stop på karrierevejen for den ambitiøse Palle Dinesen. Efter at have været Danmarks yngste kommunaldirektør i Rudkøbing var han en periode i Rødovre, før han sagde ja til at afløse Søren Christensen som kommunaldirektør i Danmarks sjette største by.

"Palle Dinesen blev ansat på et tidspunkt, hvor Gjøtrup var svækket. Dinesen var der for allerede etableret, da Keld Hüttl blev borgmester. Og han har bevaret sit forspring, fordi borgmesteren aldrig har ofret det fornødne på at indhente ham," vurderer Finn Gleerup.

I sin velkomsttale bebudede Palle Dinesen, at han hurtigt ville være på fornavn med personalet. Han var en mand, der gik ind for åbenhed. Og han lagde vægt på, at familien var i centrum.

Et par dage senere indtraf en begivenhed, der heller ikke er glemt. Palle Dinesen kontaktede sin sekretær og meddelte, at han tog barnets første sygedag.

Det var ham magtpåliggende, at det blev registreret på en formular, så alle kunne se, at Randers Kommune havde fået en kommunaldirektør, der ikke var bange for at indrømme, at han var et almindeligt menneske. Men det forlyder, at personaleafdelingen gjorde ham opmærksom på, at den famøse formular ville koste ham en dagløn, for Palle Dinesen var ikke omfattet af ordningen med barnets første sygedag. Da det gik op for kommunaldirektøren, udbrød han: *"Riv den i stykker for helvede!"*

I løbet af kort tid sad Palle Dinesen tungt på administrationen i Randers Kommune.

"Han blandede sig i alt – også de små sager. Han gjorde nøjagtig, som det passede ham. Han ignorerede mellemledere og henvendte sig direkte til menige medarbejdere, som han satte i arbejde," fortæller tidligere topembedsmænd samstemmende.

Kommunaldirektørens facon førte til omfattende samarbejdsvanskeligheder på Laksetorvet, og der måtte psykologhjælp til for at løse op for konflikterne. Forvaltningscheferne forlangte et møde for at drøfte, hvordan man kunne fungere sammen. Der skulle tales ud. Finn Gleerup rettede en hård kritik mod Palle Dinesen. De andre erklærede sig enige.

"Seancen ligger et par år tilbage. Og den belastede vores forhold yderligere," fortæller Finn Gleerup, der dog ikke lod sig mærke.

"Jeg følte mig usårlig dengang. Jeg havde jo opbakning fra borgmesteren," påpeger personaleledelse. Det var også her han søgte hjælp, når han en sjælden gang ikke kunne få en medarbejder til at makke ret.

Således fik specialtandlæge Klavs Fisker en rodbehandling på borgmesterkontoret, da han ikke ville være med til en omstrukturering af skoletandplejen i kommunen.

Klavs Fisker kom ind på borgmesterens kontor og blev bedt om at tage plads ved mødebordet. Borgmesteren stod midt på gulvet, mens personaleledelse holdt sig i baggrunden.

Finn Gleerup havde få dage tidligere truet tandlægen med at nedlægge hans stilling, hvis ikke han lystrede. Truslen prellede af på Klavs Fisker. For hvis afskedigelsen blev begrundet med stillingsnedlæggelse, ville han kunne forlade kommunen med tre års rådighedsløse.

Borgmesteren rømmede sig og bød Klavs Fisker velkommen. Dernæst meddelte Keld Hüttl tandlægen, at både han og kollegaen var indstillet til afskedigelse. Klavs Fisker fandt truslen ejendommelig og bad om en begrundelse.

"Du er ikke kommet for at stille spørgsmål. Du er kommet for at høre, hvad jeg har at sige," sagde Keld Hüttl. Han fortsatte sin enetale og forklarede tandlægen, at afskedigelsen kunne begrundes med samarbejdsvanskeligheder.

"Det er jo løgn," udbrød Klavs Fisker.

"Vil du påstå, at jeg lyver?" spurgte Keld Hüttl.

Klavs Fisker turde ikke risikere yderligere anklager, så han nøjedes med at kon-

statere, at de åbenbart ikke havde samme opfattelse af virkeligheden.

"Randers Kommune ville ikke afskedige os med tre års rådighedsløn. Derfor opfandt kommunen en historie. Historien kom altså til at hedde samarbejds vanskeligheder," konstaterer Klavs Fisker.

Keld Hüttel bekræfter, at mødet fandt sted.

"Mødet var et forsøg på at skabe ro på arbejdspladsen – og det lykkedes," understreger borgmesteren.

"Jeg husker ikke præcis, hvori problemerne bestod. Men de var der," forsikrer Keld Hüttel.

Klavs Fiskers chef, daværende overtandlæge Jørgen Christensen, var med til mødet, som han betegner som meget ubehageligt. Senere skriver han en udtalelse til Klavs Fisker.

"Klavs Fisker er en afholdt behandler af såvel børn som forældre. Hans forhold til børnetandlægerne og ledelsen har været fint, og hans hjælpsomhed rækker ud over forpligtelse."

Borgmesterens trussel om firing gjorde indtryk på Klavs Fisker. Hvis afskedigelsen kom til at lyde på samarbejdsproblemer, ville Klavs Fisker miste næsten 10 års opsparet pension. Desuden var der familie og hus at tage hensyn til, så han opgav at tage kampen op. Sammen med kollegaen gik han den tunge vej til Finn Gleerups kontor. Her bad Finn Gleerup dem skrive under på en erklæring om, at de ville sikre ro og samarbejde på tandlægeklinikken.

"Det lå i luften, at afskedigelsesproceduren ville gå i gang øjeblikkeligt, hvis vi ikke skrev under. Så det gjorde vi, og jeg har haft det skidt med det lige siden," siger Klavs Fisker, der i dag har forladt kommunen.

Det endelige opgør

Oppositionen har omsider fået nok.

"Ingen kan længere være i tvivl om, at der skal ryddes op i Randers Kommune. Det skal ske i overmorgen, når byrådet holder ekstraordinært møde. Der kommer til at rulle hoveder," raser Venstres gruppeformand Kurt Helge Andersen. Han mener, at kommunens personalepolitik og favorisering af socialdemokrater bør få konsekvenser for andre end Finn Gleerup.

"Borgmesteren og kommunaldirektøren har et ansvar i disse sager. Det kan de ikke bare fedte af på Finn Gleerup," siger Kurt Helge Andersen, der får opbakning fra Beboerlisten, de Konservative og SF.

"I SF er vi af den opfattelse, at kommunaldirektøren har et medansvar. Vi kan simpelthen ikke forestille os, at han skulle have været uvidende om, hvad der foregik. Borgmesteren slipper heller ikke for ansvar, blot fordi han har fået andre til at gøre det beskidte arbejde," siger SF's enlige medlem af byrådet, Jette Møller.

Oppositionens knurren skræmmer ikke borgmesteren.

"Jeg har til hensigt at blive siddende valgperioden ud. Det er min opgave at få skabt ordnede forhold i personaleadministrationen i Randers Kommune," fastslår Keld Hüttel.

"Tilbage er blot at konstatere, at det samlede byråd på onsdagens møde må forholde sig til, om Palle Dinesen fortsat skal stå i spidsen for den redelige personalepolitik, som Randers Kommune selvfølgelig skal have. Men der står ikke på min dagsorden, at kommunaldirektøren skal afskediges," understreger han.

Senere samme aften beslutter den socialdemokratiske byrådsgruppe – imod Keld Hüttels ønske – at støtte oppositionens krav om at afskedige kommunaldirektør Palle Dinesen.

"Jeg må bøje mig for de politiske realiteter. Kommunens administration har svigtet, og et flertal i min gruppe mener, at tilliden til Palle Dinesen som forvaltningschef er væk," forklarer Keld Hüttel.

Bjarne Overmark betragter det som en socialdemokratisk manøvre for at redde borgmesteren.

"Først troede Keld Hüttel, at han kunne sikre det socialdemokratiske regime i Randers ved at ofre Finn Gleerup. Nu er det så Palle Dinesens tur til at være syndebuk. Men borgmesteren slipper ikke. Beboerlisten agter at erklære mistillid til borgmesteren på onsdagens byrådsmøde," siger Bjarne Overmark. Venstre og SF har også mistet tilliden til byens førstemand.

"Keld Hüttel burde have taget det politiske ansvar for skandalen. Det har han ikke gjort, og det er jeg ærlig talt skuffet over. Borgmesteren kan ikke bare tørre ansvaret af på to embedsmænd. Derfor erklærer jeg mistillid til borgmesteren på onsdag," fastslår Jette Møller, der for godt et år siden var den 13. og afgørende stemme, der sikrede Keld Hüttel fire år mere i borgmesterstolen.

Dagen efter mødet i den socialdemokratiske byrådsgruppe indkalder partiet dele af den rebelske opposition til forhandling. Socialdemokratiet indgår en aftale med Venstre, Det konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti. De får socialdemokraternes opbakning til en firing af kommunaldirektøren. Til gengæld lover partierne at afværge en eventuel mistillidsdagsorden rettet mod Keld Hüttel.

På dagen for det ekstraordinære byrådsmøde offentliggør Jyllands-Posten resultatet af en Sonar-undersøgelse foretaget blandt 505 borgere i Randers. 52 pct. af byens socialdemokratiske vælgere mener, at borgmesteren bør gå af.

Oppositionspartierne indkalder til hastemøder rundt om i byen. For blandt deres vælgere mener hele 79 pct., at borgmesteren bør trække sig. Men Keld Hüttel er ikke nervøs.

"Jeg tror ikke på det. De andre byrådsmedlemmer kan garanteret ikke blive enige om at udforme en dagsorden, der udtrykker mistillid til mig. Lad os nu se, hvad der sker. Jeg tager den med ro," siger borgmesteren og fortsætter: *"Man kan give mig en næse, OK. Hvis man da kan blive enige. Men man kan ikke tvinge mig væk fra borgmesterposten. En borgmester kan ikke afsættes. Posten tilhører Socialdemokratiet hele den fireårs periode,"* fastslår borgmesteren.

At han ifølge meningsmålingen undsiges af byens socialdemokratiske vælgere, ændrer intet.

"En tilfældig folkestemme på et tilfældigt tidspunkt skal ikke kunne vælte en borgmester. Derfor: Så længe vi er enige internt i mit parti, så bliver jeg," siger Keld Hüttl.

Klokken er kvart over fire. Byrådsrådet begynder om tre kvarter. I et lokale på det gamle rådhus bliver et stykke papir underskrevet af gruppeformændene for Dansk Folkeparti, Det konservative Folkeparti og Venstre. De erklærer mistillid til borgmesteren.

Rygtet når hurtigt over på den anden side af forhallen til det lokale, hvor socialdemokraterne holder møde. De er nødt til at udtænke en ny redningsplan. Borgmesteren er på vej mod en overraskende mistillids erklæring. SF og Beboerlisten har på forhånd meddelt, at de vil erklære mistillid til Keld Hüttl.

Byrådsrådet er delt i to. Mødets første del er offentlig – og forudsigelig. Borgmesteren indleder med at beklage de mange fejl i fyrringssagerne, men skynder sig så at pointere, at kommunen kun i få tilfælde har fyret personer, der ikke burde være afskediget. Han forklarer, at kommunen har lært af de mange fejl og oprems en række tiltag, der skal bringe den løbske personalepolitik under kontrol.

Personalekontorets medarbejdere skal efteruddannes af Kommunernes Landsforening. Alle medarbejdere skal have en pjece, hvor de kan læse om deres rettigheder. Hvis en leder skriver et belastende notat om en medarbejder, skal medarbejderen se det, så vedkommende har mulighed for at kommentere notatet. Personaleafdelingen skal have sin egen jurist, og alle afskedigelsessager skal i fremtiden forelægges byrådet.

Gruppeformændene tilslutter sig borgmesterens beklagelse. Flere af dem giver desuden udtryk for, at det nu er på tide at lukke sagen og komme videre. Men inden byrådet kan sætte punktum, skal ansvaret placeres på mødets anden del.

Pausen er forbi. Det ringer ind til mødets anden del: Den lukkede.

Mens de øvrige byrådsmedlemmer vender tilbage til deres pladser i salen, står tre personer i korridoren og diskuterer. Det er socialdemokrat og SID-formand Egon Søjberg, Jette Møller fra SF og borgmester Keld Hüttl.

"Nu løber du ikke fra vores aftale, vel Jette?" formaner Egon Søjberg og prikker hende i brystet. Jette Møller ser op på Keld Hüttl. Det er umuligt at høre, hvad hun svarer, før hun forsvinder ind gennem døren efterfulgt af de to socialdemokrater.

Bag de lukkede døre fælder byrådet hurtigt den første dom. Det besluttet at indlede en afskedigelsessag mod kommunaldirektør Palle Dinesen.

Borgmesteren slipper med en næse.

Først falder det mest vidtgående forslag om mistillid til borgmesteren. Forslaget er fremsat af Beboerlisten og opfordrer til Keld Hüttels afgang. Kun Beboerlisten stemmer for. Derefter falder mistillidsforslaget fra trekløveret V-K-O med stemmetallene 12-13.

Jette Møller stemmer med socialdemokraterne.

Til gengæld stemmer socialdemokraterne bagefter for SF's forslag om en næse til borgmesteren. Det samme gør den øvrige opposition med undtagelse af Beboerlisten's to medlemmer. De undlader at stemme.

I teksten, der får tilslutning af 23 af byrådets 25 medlemmer, udtrykkes dyb beklagelse over de alvorlige mangler i administrationen af personalepolitikken i Randers Kommune.

Om borgmesterens rolle hedder det: *"Byrådet finder anledning til at rette en alvorlig kritik mod borgmesteren, fordi han ifølge Styrelsesloven har den øverste daglige ledelse af administrationen og dermed bl.a. har ansvaret for personaleforhold og sagsbehandling samt pligt til at føre formodent tilsyn. Selv om borgmesteren uddelegerer opgaverne, forbliver det overordnede politiske ansvar hans. Dette ansvar finder byrådet ikke, at borgmesteren har levet op til."*

Bjarne Overmark er ikke imponeret.

"Betydningen af det forslag er nul og niks. Men jeg havde faktisk forventet, at det ville gå, som det gik. Endnu engang fungerede SF som socialdemokratisk lynafleder," konstaterer Bjarne Overmark. Han mener, at Jette Møller har en klar interesse i at støtte borgmesteren og Socialdemokratiet. Hun ønsker at bevare sin formandspost i beskæftigelsesudvalget.

"Jette Møller fik formandsposten – en tidligere socialdemokratisk parkeringsplads til 140.000 kroner om året – da hun ved sidste valg sikrede Keld Hüttl fire år mere i borgmesterstolen. De borgerlige vil nedlægge udvalget, men det kræver, at de kan få en eller flere socialdemokrater med på idéen. Og det er nok tvivlsomt efter dagens begivenheder," vurderer Bjarne Overmark, der ikke har tænkt sig at indstille klapjagten på fejl og ulovligheder i Randers Kommune.

"Randers Kommune kommer først videre, når vi har fået en ny borgmester. Arbejdet for at fjerne ham vil fortsætte. Der vil blive ved med at komme ting frem, som vil belaste borgmesteren," forsikrer Bjarne Overmark.

Efterspil

Få dage efter det ekstraordinære byrådsmøde fortryder Jette Møller, at hun reddede borgmesteren. *"Jeg var torskedum,"* udtaler SF'eren til Ekstra Bladet. Hun opfordrer nu Keld Hüttl til at forlade borgmesterstolen.

Borgmester Keld Hüttl bekendtgør i august 1999 – få dage før sin 60 års fødselsdag – at han genopstiller. Senere ændrer han mening.

Socialdemokratiet vælger i stedet Preben Smed, kontorbestyrelsesleder i SID, som borgmesterkandidat til kommunalvalget i 2001. Kort efter – i marts 2001 – skaber tronarvingen splittelse i partiet.

En gruppe partifæller har opfordret den tidligere personalechef Finn Glee-rup til at stille op for Socialdemokratiet. En fremragende idé, mener Preben Smed,

der omtaler Finn Gleerup som en god mand med masser af erfaring, der kan komme partiet til gavn.

Det bliver for meget for en af Socialdemokratiets absolutte topfigurer, Bent Martinsen. Han bebuder, at han efter 20 års medlemskab af Socialdemokratiet nu melder sig ud i protest. Han kan ikke acceptere, at partiets borgmesterkandidat bifalder Finn Gleerups kandidatur.

Det skaber uro i partiet. For den populære sognepræst var udset som et af de trumfkort, der skulle sikre, at Socialdemokratiet også kom til at sidde på borgmesterposten i Randers efter kommunalvalget i november 2001.

Partiets ledelse overtaler Finn Gleerup til at opgive sit kandidatur. Men det formilder ikke præsten. Han melder sig ud. Senere præsenteres han som spidskandidat for en nyetableret lokaliste, Randers Listen.

Finn Gleerup forlader Randers Kommune i en alder af 54 år. Han tildeles ved sin afsked fire måneders løn (ca. 200.000 kroner, red.). Desuden kan han se frem til en livslang pension på 234.000 kroner om året. Finn Gleerups første 13 pensionsår betales af Randers Kommune.

Den jævnaldrende Palle Dinesen får ved sin afsked et gyldent håndtryk på 10 måneders løn (ca. 650.000 kroner, red.). Den tidligere kommunaldirektor modtager desuden en årlig pension på 316.000 kroner resten af sin levetid. De første 13 år skal Randers Kommune betale.

For Randers Kommune betyder afskedigelsen af de to topchefer en samlet udgift på over 7 millioner kroner. Dertil kommer udgifterne til de fyrede medarbejdere, der skal have erstatning. Randers Kommune og de lokale fagforbund udbetaler i første omgang erstatning til 33 tidligere ansatte.

Det største erstatningsbeløb lyder på 335.000 kroner. Det mindste er på 3.000 kroner. Foreløbig har de involverede fagforbund og kommunen udbetalt erstatninger for 1,3 millioner kroner. Men det beløb kan stige. FOA i Randers oplyser, at forbundet overvejer at trække Randers Kommune i retten i yderligere 16 sager.

Bjarne Overmark mener, at det er for få mennesker kommunen tilkender erstatning. Han mener også, at den erstatning, kommunen er villig til at betale, er alt for lille. Samtidig finder han det problematisk, at KL har været rådgiver i flere af de sager, der nu koster kommunen penge. Bjarne Overmark beder derfor Folketingets Ombudsmand, Hans Gammeltoft-Hansen, om at se på de mange personalesager.

Folketingets Ombudsmand gennemgår personalesagerne og holder dem op imod KL's rapport. Siden er der flere møder mellem Hans Gammeltoft-Hansen og KL. På møderne påpeger Hans Gammeltoft-Hansen, at han på flere punkter ikke deler den retsopfattelse som KL giver udtryk for i rapporten. Han mener, at KL's fortolkning af de forvaltningsretlige regler i for høj grad tilgodeser arbejdsgiveren, Randers Kommune.

Og da KL ofte rådgiver landets kommuner i personalesager, opfordrer han KL til at ændre retsopfattelse for at undgå forkert rådgivning i fremtiden.

Efterskrift: Nedtur for socialdemokrater

Den 20. november 2001 gør vælgerne regnskabet op med byrådspolitikerne i Randers. Socialdemokratiet bliver kommunalvalgets store taber. Partiet mister fem af sine 12 mandater.

Det ene mandat tager Bjarne Overmark, der med 4126 personlige stemmer bliver valgets topscorer og sikrer Beboerlisten tre pladser i det 25 mand store byråd.

De sidste fire mandater taber Socialdemokratiet til den nystiftede liste, Randers-Listen, som stiller op med den tidligere gruppeformand for Venstre, Kurt Helge Andersen, og den afhoppede socialdemokrat Bent Martinsen. Nederlaget baner vej for et historisk magtskifte i Randers, hvor den ene socialdemokratiske borgmester har afløst den anden i 47 år.

Med støtte fra Beboerlisten og Socialdemokratiet kan Bent Martinsen blive byens næste borgmester. Men der er ingen hjælp til præsten fra de tidligere partikammerater.

Den ny borgmester i Randers bliver Venstres kandidat, Michael Aastrup Jensen, der med sine 25 år bliver Danmarks yngste borgmester.

Henrik Særmark-Thomsen, født 1966, freelance journalist, 1998-1999 praktikant på Jyllands-Posten, 2000-2001 journalist på Jyllands-Posten.

Hovedkilder til Skandalen i Randers:

Jyllands-Posten, Ekstra Bladet, B.T., Randers Amtsavis og Kommunernes Landsforenings Rapport over og gennemgang af afskedigelsessager for perioden 1. januar 1994-30. juni 1998 i Randers Kommune.

MAGTENS BOG

MAGTENS BOG

EN SERIØS OG SATIRISK REJSE Gennem
MAGTENS DANMARK

I et demokrati, hvor åbenhed ellers er normen, optræder magten undertiden fordækt, forklædt og manipulatorisk. Af og til falder maskerne bort. Og den mørke side af magtens Janus-ansigt kommer til syne.

MAGTENS BOG går tæt på de komplicerede og uigennemskuelige processer i moderne magtudøvelse – med fokus på politik, forvaltning, erhvervsliv og fagbevægelse. Ofte anvender magten strategier, der er skjult for de fleste. Også for dem, der er valgt til at varetage demokratiets interesser.

MAGTENS BOG afdækker magtens metoder skridt for skridt. Skribenterne gør ikke noget forsøg på at besmykke eller forklejne det, der sker, når magten for alvor vil frem. Læseren kommer tæt på de virkelige hændelser, som både er forbløffende, absurde, bevægende, forargelige.

DEL 1

MAGTENS SKOLER sætter fokus på magtens mønstre, psykologi og moral. Hvilke teknikker og redskaber foretrækker magtens store "mestre"? Her blottægges de dybeste drifter i en både morsom og knivskarp analyse. Læs bl.a. om *Sprog-skolen*, *Illusions-skolen*, *Ufejlbarligheds-skolen* og *Abekastnings-skolen*.

DEL 2

LIVET I MAGTENS VÆRKSTED rummer et kildevæld af informationer om en stribe af de største sager i den nyere danmarkshistorie. 30 sagsforløb bliver fremlagt i forståelig og underholdende form af de journalister, der var tæt på skandalerne og indsamlede detaljerne. Ikke færre end 35 af landets bedste reportere står bag den omfattende gennemgang.

DEL 3

MAGTEN PÅ VÆGGEN tilbyder en frise af autentiske dokumenter fra landets mest berygtede skandaler. Her udstilles magtens dokumenter i et "Magtens Galleri", som er suppleret med en indføring i den særlige kunstretning, der fik kultstatus under navnet *Dansk Forvaltningskunst*.

MAGTENS NAVNE – et stort navne- og stikordsregister guider læseren rundt.

ASCHEHOUG
– et Egmont forlag

www.aschehoug.dk